

**AKCIJSKI NAČRT ZA IZBOLJŠANJE STANJA IN
ZAGOTAVLJANJE DOLGOROČNEGA
UPRAVLJANJA TRAVIŠČ
(habitatnega tipa 6210* - Polnaravna suha travišča in
grmiščne faze na karbonatnih tleh) na projektnem
podobmočju Kum**

Nosilec:
Ljudmila Strahovnik, prof. geog.
Naravovarstvena svetnica

Koordinator projekta:
dr. Nika Debeljak Šabec, univ. dipl. biol.
Visoka naravovarstvena svetnica

ZAVOD REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA VARNOST NARAVE

DRUŠTVO GORJANSKE KOŠENCE

Naloga:

AKCIJSKI NAČRT ZA IZBOLJŠANJE STANJA IN
ZAGOTAVLJANJE DOLGOROČNEGA UPRAVLJANJA
TRAVIŠČ
(habitatnega tipa 6210* - Polnaravna suha travišča in grmiščne
faze na karbonatnih tleh) na projektnem podobmočju Kum

Izdelovalec:

Zavod RS za varstvo narave

OE Celje

Vodnikova ulica 3

3000 Celje

Nosilka naloge:

Ljudmila Strahovnik, prof. geog.

Sodelavci:

Sandra Zvonar, prof. geog. in biol.

Klemen Kamenik, univ. dipl. inž. gozd.

Monika Podgorelec, univ. dipl. biol.

Aleksander Koren, univ. dipl. biol.

dr. Nika Debeljak Šabec, univ. dipl. biol.

Številka naloge:

8-1-497/1-O-16/NDŠ

Kraj in datum izdelave:

Celje, oktober 2017

KAZALO

Kazalo vsebine

1	UVOD	4
1.1	Splošna načela in principi ohranjanja narave	5
1.2	Upoštewane pravne podlage	6
1.3	Konkretne in podrobnejše usmeritve za izboljšanje stanja in zagotavljanje dolgoročnega ohranjanja travnišč (habitatni tip – 6210*) na PPO Kum	8
2	ANALIZA ZAČETNEGA STANJA HT 6210*	8
2.1	Kartiranje začetnega stanja ciljnih habitatnih tipov na projektnem podobmočju Kum	8
2.2	Karta potencialne cone pojavljanja habitatnega tipa 6210(*) na projektnem podobmočju Kum	8
2.3	Karta površin primernih za vključevanje v projekt na projektnem podobmočju Kum	9
2.4	Natančna ocena začetnega stanja HT 6210(*) na površinah, ki se vključujejo v projekt	9
3	NAČRT IZVEDBE AKCIJ NA PROJEKTNEM PODOBMOČJU KUM	9
3.1	Akcija C.1 – odstranjevanje zarasti	9
3.1.1	Usmeritve pred izvedbo ukrepa odstranjevanje zarasti za posamezne upravljavske enote na PPO Kum	10
3.1.1.1	Usmeritve za območja kmetijskih zemljišč pod gozdno masko sestojev	10
3.1.1.2	Usmeritve za upravljavsko enoto območja kmetijskih zemljišč izven gozdne maske sestojev	10
3.1.1.3	Usmeritve za območja gozdnih zemljišč pod gozdno masko sestojev	10
3.1.1.4	Usmeritve za območja gozdnih zemljišč (G) izven gozdne maske sestojev	11
3.1.2	Območja izvedbe akcije čiščenje zarasti	11
3.2	Akcija C.2 – zagotavljanje dolgoročnega upravljanja suhih travnišč	12
3.2.1	Pašna oprema	12
3.2.2	Kosilnice	13
3.2.3	Prikolica za prevoz živine	13
3.3	Akcija C.3 – obnova in vzdrževanje visokodebelnih travniških sadovnjakov	14
3.4	Akcija C.5 – načrti kmetij	15
	LITERATURA IN VIRI	16
	PRILOGE	1

Kazalo preglednic

Preglednica 1: Pregled območij izvedbe akcije odstranjevanja zarasti na PPO Kum	11
Preglednica 2: Pregled območij uporabe pašne opreme	12
Preglednica 3: Pregled območij uporabe gorske kosilnice in mulčerja	13
Preglednica 4: Pregled območij uporabe prikolice za prevoz živine	13
Preglednica 5: Pregled območij izvedbe obnove in vzdrževanja travniških sadovnjakov	14
Preglednica 6: Pregled kmetij vključenih v akcijo izdelave načrta kmetij	15

Kazalo prilog

Priloga 1: Karta začetnega stanja HT 6210(*) na projektnem podobmočju Kum	1
Priloga 2: Karta potencialne cone pojavljanja habitatnega tipa 6210(*) na projektnem podobmočju Kum.....	2
Priloga 3: Karta prikaza območij izvedbe akcije odstranjevanja zarasti na PPO Kum.....	3
Priloga 4: Karta območja uporabe pašne opreme.....	4
Priloga 5: Karta območja uporabe gorskih kosilnic in mulčerja.....	5
Priloga 6: Karta pregleda območij uporabe prikolice za prevoz živine	6
Priloga 7: Karta pregleda območij izvedbe obnove in vzdrževanja travniških sadovnjakov.....	7
Priloga 8: Karta kmetij vključenih v akcijo izdelave načrta kmetij	8

1 UVOD

AKCIJSKI NAČRT ZA IZBOLJŠANJE STANJA IN ZAGOTAVLJANJE DOLGOROČNEGA UPRAVLJANJA TRAVIŠČ (HABITATNI TIP – 6210*) za zaraščajoče površine v območju s pojavljanjem habitatnega tipa 6210* Polnaravna suha travišča in grmiščne faze na karbonatnih tleh (*Festuco-Brometalia*) na projektnem podobmočju Kum, je strokovno gradivo, s katerim se za območje, ki ima na podlagi predpisov s področja ohranjanja narave poseben status, opredelijo izhodišča, usmeritve in ukrepi za izboljšanje stanja in zagotavljanje dolgoročnega ohranjanja travišč (habitatni tip – 6210*) na projektnem podobmočju Kum za namene izvajanja projekta Ohranjanje in upravljanje suhih travišč vzhodne Slovenije LIFE TO GRASSLANDS (LIFE 14 NAT/SI/000005).

Habitatni tip Polnaravna suha travišča in grmiščne faze na karbonatnih tleh (*Festuco-Brometalia*) (HT 6210*) je bil nekoč eden najbolj razširjenih tipov travišč v Sloveniji, ki se je tekom zgodovine razvil in ohranil kot rezultat ekstenzivne rabe travniških površin. V zadnjih sto letih so se površine travišč povsod po Evropi močno zmanjšale in postali so eni izmed najbolj ogroženih habitatov v Evropi (Škornik, 2016), kar je predvsem posledica intenzifikacije kmetijske rabe na eni strani in opuščanja ekstenzivnih oblik kmetovanja in zaraščanja kmetijskih površin na drugi.

Danes predstavlja na območju Slovenije redek habitat, ki nudi življenjski prostor mnogim ogroženim vrstam in ki je hkrati prioriteten habitatni tip (*rastišče kukavičevk) po Direktivi o habitatih. Po poročanju po Direktivi o habitatih iz leta 2013 v habitatni tip HT 6210* v neugodnem stanju/slabem stanju (U2 -). HT 6210* so polnaravni habitat, ki so nastali kot posledica tradicionalne rabe prostora (paša, košnja), katerih obstoj je pogojen s človekovim upravljanjem. Danes so ti habitat ogroženi predvsem zaradi neprimerne rabe ter zaraščanja površin, ki je povezano z opuščanjem kmetijske rabe.

V okviru izvajanja projekta je bilo leta 2016 izvedeno kartiranje začetnega stanja ciljnih habitatnih tipov, katerega rezultati so pokazali, da je bilo na 5933,00 ha velikem območju Kuma, prisotnih 3,37 % (200,00 ha) travišč habitatnega tipa 6210(*). Za le 53,94 % (107,93 ha) površin teh suhih travišč je bilo stanje ohranjenosti opredeljeno kot ugodno, pri čemer so bile kukavičevke, zaradi katerih se habitatni tip 6210(*) varuje kot prioriteten habitatni tip, v času kartiranja prisotne na 85,00 ha habitatnega tipa. V neugodnem stanju ohranjenosti je bilo 91,00 ha (45,48 %) travišč in od teh jih je 78,73 ha (39,51 %) opuščenih in v zaraščanju ter s tem opredeljenih kot primernih za akcijo projekta čiščenje zaraščajočih se površin.

Zaznane so naslednje grožnje in pritiski:

- opuščanje rabe travniških površin;
- opuščanje rabe visokodebelnih sadovnjakov;
- neustrezno upravljanje (intenzifikacija rabe, predvsem paša);
- razdrobljena lastniška struktura in majhne parcele;
- nizka raven zavesti o pomenu in ohranjanju ekstenzivnih travišč.

Cilji, usmeritve in ukrepi za akcijski načrt za izboljšanje stanja in zagotavljanje dolgoročnega ohranjanja travišč (habitatni tip – 6210*) na projektnem podobmočju Kum so povzete na podlagi Programa upravljanja območij Natura 2000 (2015-2020), ki predstavlja izhodišče za

izvajanje projektov LIFE TO GRASSLANDS in kohezijskih projektov. V prilogi 6.1 ("Cilji in ukrepi") operativnega programa so opredeljeni cilji in ukrepi po območjih, vrstah in habitatnih tipih, ki najbolj neposredno prispevajo k doseganju konkretnih ciljev območij Natura 2000. Gre zlasti za območja, na katerih je treba stanje ohranjenosti vrst in habitatnih tipov najbolj izboljšati. Podrobnejši varstveni cilji za HT 6210* na Natura 2000 območjih SAC Kum (koda SI3000181) so vezani na:

- velikost habitatnega tipa (obnovitev velikosti HT 6210*,)
- specifične lastnosti, strukture, procesi habitatnega tipa (ekstenzivna paša, košnja po 30. 6., brez gnojenja ali gnojenje največ enkrat na 3-5 let samo s hlevskim gnojem).

Projektne aktivnosti na projektnem podobmočju Kuma bodo spodbujale k trajnostni rabi suhih travišč prek čiščenja zaraščenih zemljišč nudenjem opreme za obdelovanje zemljišč (paša, košnja) kot tudi nudenjem podpore za vzpostavitev ustreznih struktur habitata (košnja, paša kot tudi s spodbujanja povezovanja zainteresiranih kmetovalcev/lastnikov). Projekt bo prispeval k povečanju ekonomske upravičenosti kmetovanja s skupnim oblikovanjem in razvojem privlačnih tržnih produktov in programov vezanih na ohranjanje rabe travišč. Na trenutno znanih lokacijah pojavljanja suhih travišč je bilo na območju Kuma opravljeno kartiranje habitatnih tipov in s strani zunanjega izvajalca, ki je določil tudi potencialno območje omenjenega habitatnega tipa za projektno podobmočje Kum.

Cilj projekta na projektnem podobmočju Kum je odstranitev zarasti na 26,00 ha površin, ki so trenutno v različnih fazah zaraščanja, obnovitev 5,00 ha obstoječih visokodebelnih travniških sadovnjakov s pomladitveno rezjo in sadnjo 300 sadik visokodebelnih sadnih dreves ter zagotoviti ustrezno rabo in dolgoročno upravljanje na 50,00 ha površin habitatnega tipa 6210(*). V okviru projekta bo pripravljenih tudi 10 razvojnih načrtov kmetij.

1.1 Splošna načela in principi ohranjanja narave

Pri urejanju prostora, rabi naravnih dobrin in varstvu nepremične kulturne dediščine se upoštevajo nekatera splošna načela in principi ohranjanja narave:

- Zakon o ohranjanju narave (*Uradni list RS*, št. 96/04 – *uradno prečiščeno besedilo*, 61/06 – *ZDru-1*, 8/10 – *ZSKZ-B* in 46/14; v nadaljevanju ZON) določa ukrepe ohranjanja biotske raznovrstnosti in sistem varstva naravnih vrednot z namenom prispevati k ohranjanju narave (1. člen ZON). Ukrepi ohranjanja biotske raznovrstnosti in sistem varstva naravnih vrednot se vključujejo v urejanje prostora ter rabo in izkoriščanje naravnih dobrin ter ukrepe varstva kulturne dediščine na način, ki ga določa zakon (6. člen ZON).
- Fizične in pravne osebe morajo ravnati tako, da prispevajo k ohranjanju biotske raznovrstnosti in varujejo naravne vrednote. Država, lokalne skupnosti ter druge osebe javnega prava so pri izvajanju nalog iz svoje pristojnosti dolžne upoštevati načela, cilje in ukrepe ohranjanja biotske raznovrstnosti in varstva naravnih vrednot ter pri tem medsebojno sodelovati (7. člen ZON).
- Posegi v naravo, ki vključujejo tudi gradnje, se morajo planirati, načrtovati in izvajati tako, da ne okrnijo narave. Okrnitev narave je stanje narave, ko so zaradi človekove dejavnosti spremenjeni naravni procesi tako, da je porušeno naravno ravnoesje ali so uničene naravne vrednote (11. člen ZON). V postopkih načrtovanja rabe ali

izkoriščanja naravnih dobrin in urejanja prostora mora pristojni državni ali lokalni organ izbrati tisto odločitev, ki ob približno enakih učinkih izpolnjuje merilo najmanjšega možnega poseganja v naravo in v primeru obstoja alternativnih tehničnih možnosti za izvedbo posega ne okrne narave (96. člen ZON).

1.2 Upoštewane pravne podlage

Mednarodne konvencije in predpisi Evropske unije:

- Konvencija o biološki raznovrstnosti, Rio de Janeiro, 1992 (Zakon o ratifikaciji konvencije o biološki raznovrstnosti (*Uradni list RS*, št. 30/96, *MP* št. 7)),
- Konvencija o varstvu prosto živečega evropskega rastlinstva in živalstva ter njunih naravnih življenjskih prostorov – Bernska konvencija (Zakon o ratifikaciji Konvencije o varstvu prosto živečega evropskega rastlinstva in živalstva ter njunih naravnih življenjskih prostorov (*Uradni list RS*, št. 55/99, *MP* št. 17)),
- Evropska konvencija o krajini (Zakon o ratifikaciji evropske konvencije o krajini (*Uradni list RS*, št. 74/03, *MP* št. 19)),
- Konvencija o varstvu Alp – Alpska konvencija (*Uradni list RS*, št. 19/95, *MP* št. 5) in protokoli,
- Direktiva Sveta o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst – Direktiva o habitatih (92/43/EEC),
- Direktiva Sveta o ohranjanju prosto živečih vrst ptic – Direktiva o pticah (79/409/EEC).

Predpisi Republike Slovenije:

- Strategija ohranjanja biotske raznovrstnosti v Sloveniji (sprejeta na 55. seji Vlade, dne 20. 12. 2001),
- Program upravljanja območij Natura 2000 (2015–2020) (sprejet na 30. seji Vlade, dne 9.4.2015, popravek na 38. seji Vlade RS z dne 28. maja 2015 ter 24. 03. 2016),
- Zakon o ohranjanju narave – ZON (*Uradni list RS*, št. 56/1999, 31/2000 - popr., 110/2002 - ZGO-1, 119/2002, 41/2004, 61/2006 - ZDru-1, 32/2008 - Odl. US, 8/2010 - ZSKZ-B, 46/2014),
- Zakon o varstvu okolja (*Uradni list RS*, št. 39/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/06 – ZMetD, 66/06 – odl. US, 33/07 – ZPNačrt, 57/08 – ZFO-1A, 70/08, 108/09, 108/09 – ZPNačrt-A, 48/12, 57/12, 92/13, 56/15, 102/15 in 30/16),
- Zakon o urejanju prostora – ZUreP (*Uradni list RS*, št. 110/2002, 8/2003 - popr., 58/2003 - ZZK-1, 33/2007 - ZPNačrt, 108/2009 - ZGO-1C, 80/2010 - ZUPUDPP),
- Zakon o prostorskem načrtovanju – ZPNačrt (*Uradni list* št. 33/2007, 70/2008 - ZVO-1B, 108/2009, 80/2010 - ZUPUDPP, 43/2011 - ZKZ-C, 57/2012, 57/2012 - ZUPUDPP-A, 109/2012, 35/2013 - Skl. US, 76/2014 - Odl. US in 14/15 – ZUUJFO),
- Zakon o gozdovih (*Uradni list RS*, št. 30/93, 56/99 – ZON, 67/02, 110/02 – ZGO-1, 115/06 – ORZG40, 110/07, 106/10, 63/13, 101/13 – ZDavNepr, 17/14, 24/15 in 9/16 – ZGGLRS in 77/16),
- Uredba o zvrsteh naravnih vrednot (*Uradni list RS*, št. 52/02, 67/03);
- Uredba o ekološko pomembnih območjih (*Uradni list RS*, št. 48/2004, 33/2013, 99/2013);
- Uredba o habitatnih tipih (*Uradni list RS*, št. 112/2003, 36/2009, 33/2013);

- Uredba o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (*Uradni list RS*, št. 49/2004, 110/2004, 59/2007, 43/2008, 8/2012, 33/2013, 35/2013 - popr., 39/2013 - Odl. US, 3/2014, 21/2016);
- Uredba o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah (*Uradni list RS*, št. 46/2004, 109/2004, 84/2005, 115/2007, 32/2008 - Odl. US, 96/2008, 36/2009, 102/2011, 15/2014, 64/2016);
- Uredba o zavarovanih prosto živečih rastlinskih vrstah (*Uradni list RS*, št. 46/2004, 110/2004, 115/2007, 36/2009, 15/2014);
- Uredba o zavarovanih prosto živečih vrstah gliv (*Uradni list RS*, št. 58/11);
- Uredba o varstvu samoniklih gliv (*Uradni list RS*, št. 57/1998, 56/1999 - ZON, 41/2004 - ZVO-1, 58/2011);
- Pravilnik o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam (*Uradni list RS*, št. 82/02, 42/10);
- Pravilnik o označevanju zavarovanih območij naravnih vrednot (*Uradni list RS*, št. 117/02, 53/05);
- Pravilnik o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja (*Uradni list RS*, št. 130/04, 53/06, 38/10, 3/11);
- Pravilnik o določitvi in varstvu naravnih vrednot (*Uradni list RS*, št. 111/04, 70/06, 58/09, 93/10, 23/15);
- Program upravljanja območij Natura 2000 za obdobje 2015–2020 (sprejet na 30. seji Vlade RS, dne 9. 4. 2015, popravek na 38. seji Vlade RS dne 28. maja 2015).

Občinski predpisi:

- Občina Trbovlje:
 - o Odlok o občinskem prostorskem načrtu občine Trbovlje (*Uradni vestnik Zasavja*, št. 29/2015)
- Občina Hrastnik:
 - o Odlok o občinskem prostorskem načrtu občine Hrastnik (*Uradni vestnik Zasavja*, št. 2/2016)
- Občina Zagorje ob Savi:
 - o Odlok o občinskem prostorskem načrtu občine Zagorje ob Savi (*Uradni list RS*, št. 65/2011)
- Občina Radeče:
 - o Odlok o občinskem prostorskem načrtu občine Radeče (*Uradni list RS*, št. 99/2011)

1.3 Konkretna in podrobnejša usmeritve za izboljšanje stanja in zagotavljanje dolgoročnega ohranjanja travnišč (habitatni tip – 6210*) na PPO Kum

Konkretna in podrobnejša usmeritve za izboljšanje stanja in zagotavljanje dolgoročnega ohranjanja travnišč (habitatni tip – 6210*) so navedene v dokumentu: Naravovarstvena izhodišča za upravljanje suhih travnišč na projektnih podobmočjih projekta LIFE TO GRASSLANDS: podobmočje Kum.

Naravovarstvena izhodišča za upravljanje suhih travnišč se osredotočajo na površine brez HT 6210*, naravne razmere pa omogočajo njegov nastanek ob ustrezni rabi, na površine kjer je HT 6210* v neugodnem stanju (zaradi zaraščanja ali preveč intenzivne paše) in take, kjer je HT 6210* v ugodnem stanju. Slednje predstavljajo naravovarstveno najvrednejše površine, ki bi jih s projektom LIFE TO GRASSLANDS kot take želeli ohraniti. Naravovarstveno stanje posameznih površin oz. parcel (brez HT 6210*, s HT 6210* v neugodnem (preveč intenzivna paša, zaraščanje) ali ugodnem stanju) opredeli strokovna služba varstva narave.

2 ANALIZA ZAČETNEGA STANJA HT 6210*

2.1 Kartiranje začetnega stanja ciljnih habitatnih tipov na projektnem podobmočju Kum

V okviru analiz začetnega stanja je bila s strani zunanjega izvajalca Fakultete za naravoslovje in matematiko, Univerze v Mariboru, na podlagi njihovega znanja kot strokovnega na področju poznavanja suhih travnišč.

Kartografski prikaz začetnega stanja ciljnih habitatnih tipov na projektnem podobmočju Kum je prikazan v Prilogi 1: Karta začetnega stanja HT 6210(*) na projektnem podobmočju Kum.

2.2 Karta potencialne cone pojavljanja habitatnega tipa 6210(*) na projektnem podobmočju Kum

V okviru analiz začetnega stanja je bila pripravljena tudi Karta potencialne cone pojavljanja habitatnega tipa 6210(*) na projektnem podobmočju Kum. Zaradi obsežnosti projektnega podobmočja Kum je bila karta potencialnih območij HT 6210(*) pripravljena na osnovi modeliranja. Model potencialne cone HT 6210 (*) na projektnem podobmočju Kum je bil sestavljen s pomočjo metodologije tako imenovanih modelov razporeditve (distribucije) vrst. Model prikazuje verjetnostno porazdelitev ustreznosti površin za HT 6210(*) ob upoštevanju naslednjih okoljskih spremenljivk: nadmorska višina, naklon površja, ekspozicija površja, indeks položaja pobočja, letno globalno sončno obsevanje (direktno in difuzno), tip prsti, raba tal.

Kartografski prikaz potencialne cone pojavljanja habitatnega tipa 6210(*) na projektnem podobmočju Kum je prikazan v Prilogi 2: Karta potencialne cone pojavljanja habitatnega tipa 6210(*) na projektnem podobmočju Kum.

2.3 Karta površin primernih za vključevanje v projekt na projektnem podobmočju Kum

Na podlagi podatkov kartiranja HT na projektnem podobmočju Kum iz leta 2004 in 2008 ter podatkov kartiranja začetnega stanja ciljnih HT iz leta 2016, izvedenega v projektu LIFE TO GRASSLANDS ter karte potencialne cone so bile pripravljene karte površin primernih za vključevanje v projekt LIFE TO GRASSLANDS. Pri obravnavi posamezne vloge kmeta se ob tem upoštevajo še dejanski podatki o stanju na terenu, ki jih pridobimo s strokovno oceno stanja HT ob terenskem obisku kmetije.

2.4 Natančna ocena začetnega stanja HT 6210(*) na površinah, ki se vključujejo v projekt

Za potrebe natančne ocene začetnega stanja HT 6210(*) na površinah, ki se vključujejo v projekt, smo v sodelovanju s Fakulteta za naravoslovje in matematiko, Univerza v Mariboru pripravili natančne popisne obrazce začetnega stanja. Natančna določitev začetnega stanja temelji na popisu stanja pozitivnih in negativnih indikatorskih rastlinskih vrst HT 6210(*) in je vezana na enote ukrepanja (paša, košnja, sadnja sadovnjakov, čiščenje zarasti ...).

3 NAČRT IZVEDBE AKCIJ NA PROJEKTNEM PODOBMOČJU KUM

3.1 Akcija C.1 – odstranjevanje zarasti

Cilj projekta (akcije C.1) na projektnem podobmočju Kum je odstranjevanje zarasti, na površini okvirno 26,00 ha, z namenom izboljšanja stanja habitatnega tipa Polnaravna suha travišča in grmiščne faze na karbonatnih tleh (*Festuco Brometalia*) (HT 6210*). Prisotna zarast, ki se bo v okviru akcije odstranila je v različnih razvojnih stadijih – od mlajših razvojnih faz grmovne vegetacije (intenziteta zarasti do 50 %), do gostejše zarasti in mlajših dreves, ki večinoma dosegajo premer 10 cm merjeno v prsni višini (intenziteta zarasti 50-75 %).

Doseganje ciljev projekta bomo zagotovili z zaporednimi sezonskimi naročili izvedbe akcije, v katerih bo podrobneje opredeljen način izvedbe projektne akcije. V sukcesivnem sezonskem naročilu bo določena lokacija, obseg in časovni termin izvedbe odstranjevanja zarasti.

V okviru izvedbe akcije bo iz površin, predvidenih za ponovne vzpostavitev košnih ali pašnih površin, ki so bile določene s strani naročnika in dogovorjene z lastniki zemljišč, odstranjena vsa grmovna in lesna zarast. Višina panja po izvedeni sečnji ne sme biti višja od 10 cm. Vsa lesna zarast (biomasa) se odstrani s potencialnih košnih/pašnih površin in se deponira na lokacijah ob robu potencialnih košnih/pašnih površin, ki so predhodno določene z lastnikom.

Način in lokacija deponiranja lesne zarasti oziroma biomase bo določena v sezonskih naročilih naročnika. Po odstranitvi grmovne/lesne zarasti se s tehnologijo, primerno za predmetna območja, vzpostavi kmetijske površine, ki so primerne za košnjo/pašo (odstranitev panjev s puljenjem in izravnava tal z bagerjem oziroma mulčenje panjev in podlage (posamezno kamenje in korenine...) s primernim mulčerjem ...
Odstranjevanje zarasti se zaključi najkasneje do 31. 10. 2019.

V skladu s petim odstavkom 32. člena Zakona o divjadi in lovstvu (*Uradni list RS*, št. 16/04, 120/06 – odl. *US*, 17/08 in 46/14 – ZON-C) je na območju potrebno vsa dela izvesti v času od začetka avgusta do konca februarja.

3.1.1 Usmeritve pred izvedbo ukrepa odstranjevanje zarasti za posamezne upravljavske enote na PPO Kum

3.1.1.1 Usmeritve za območja kmetijskih zemljišč pod gozdno masko sestojev

- Pridobi se predhodno soglasje k izvedbi del (odstranjevanje zarasti, mulčenje/ruvanje panjev) od lastnikov in zakupnikov kmetijskih zemljišč.
- Na podlagi soglasja lastnika/zakupnika kmetijskih zemljišč se poda vloga za izdajo dovoljenja za krčitev gozda po 21. členu Zakona o gozdovih (*Uradni list RS*, št. 30/93, 56/99–ZON, 67/02, 110/02–ZGO-1, 115/06–ORZG40, 110/07, 106/10, 63/13, 101/13–ZDavNepr, 17/14, 24/15, 9/16–ZGGLRS in 77/16) na lokalno pristojno območno enoto Zavoda za gozdove Slovenije.
- V primeru pozitivne rešitve vloge za izdajo dovoljenja za krčitev gozda Zavod za gozdove Slovenije izda odločbo o krčitvi gozda v kmetijske namene. Na območju krčitve gozda v kmetijske namene se drevje za posek označi in evidentira s strani Zavoda za gozdove Slovenije. Izvedba odstranjevanja zarasti se izvede v določenem roku in pod določenimi pogoji, ki so podani v odločbi o krčitvi gozda v kmetijske namene.

3.1.1.2 Usmeritve za upravljavsko enoto območja kmetijskih zemljišč izven gozdne maske sestojev

- Pridobi se soglasje k izvedbi del (odstranjevanje zarasti, mulčenje/ruvanje panjev) od lastnikov in zakupnikov kmetijskih zemljišč.

3.1.1.3 Usmeritve za območja gozdnih zemljišč pod gozdno masko sestojev

- Pridobi se predhodno soglasje k izvedbi del (odstranjevanje zarasti, mulčenje/ruvanje panjev) od lastnikov gozdnih zemljišč.
- Lastnik gozdnih zemljišč poda vlogo za izdajo dovoljenja za krčitev gozda po 21. členu Zakona o gozdovih (*Uradni list RS*, št. 30/93, 56/99 – ZON, 67/02, 110/02 – ZGO-1, 115/06 – ORZG40, 110/07, 106/10, 63/13, 101/13 – ZDavNepr, 17/14, 24/15,

9/16 – ZGGLRS in 77/16) na lokalno pristojno območno enoto Zavoda za gozdove Slovenije.

- V primeru pozitivne rešitve vloge za izdajo dovoljenja za krčitev gozda Zavod za gozdove Slovenije izda odločbo o krčitvi gozda v kmetijske namene. Na območju krčitve gozda v kmetijske namene se drevje za posek označi in evidentira s strani Zavoda za gozdove Slovenije. Izvedba odstranjevanja zarasti se izvede v določenem roku in pod določenimi pogoji, ki so podani v odločbi o krčitvi gozda v kmetijske namene.

3.1.1.4 Usmeritve za območja gozdnih zemljišč (G) izven gozdne maske sestojev

- Pridobi se soglasje k izvedbi del (odstranjevanje zarasti, mulčenje/ruvanje panjev) od lastnikov in morebitnih zakupnikov zemljišč.

3.1.2 Območja izvedbe akcije čiščenje zarasti

Preglednica 1: Pregled območij izvedbe akcije odstranjevanja zarasti na PPO Kum

Ime enote	Površina posega (ha)	Stopnja zarasti do 50 % (ha)	Stopnja zarasti 50-75% (ha)	Namenska raba *		Gozdna maska (GGE**), % ali ha
K_001_Smodiš_2	0,3	x	/	K		
K_002_Dolanc_2	0,06	x	/	K	G	0,03
K_004_Rozman_1	0,87	x	/	K		
K_004_Rozman_2	0,07	x	/	K		
K_005_Starina_1	0,02	x	/	G		
K_006_Jamšek_1	0,52	x	x	K	G	0,06
K_006_Jamšek_2	0,1	x	/	K		
K_008_Dolanc_1	0,83	x	x	K	G	0,33
K_008_Dolanc_3	0,11	x	/	K	G	0,02
Skupaj:	2,88					

Kartografski prikaz območij izvedbe akcije odstranjevanja zarasti na PPO Kum je prikazan v Prilogi 3: Karta prikaza območij izvedbe akcije odstranjevanja zarasti na PPO Kum.

3.2 Akcija C.2 – zagotavljanje dolgoročnega upravljanja suhih travišč

Eden od ključnih razlogov za opuščanje rabe suhih travišč je, da tradicionalna, ekstenzivna raba travnikov danes ni več ekonomsko upravičena. Sodobna oprema, ki bi omogočila ekonomsko upravičeno uporabo je za večino lastnikov z majhnimi kmetijami, ki se ukvarjajo z ekstenzivnim kmetijstvom, predraga. Nizek dohodek iz kmetijske dejavnosti in posledično opuščanje rabe kmetijskih zemljišč je večinoma posledica težkih pogojev za rabo zemljišč na teh območjih: strma pobočja, razdrobljena lastniška struktura, staranje prebivalstva, izseljevanje, visoka stopnja brezposelnosti. Te kmetije ne morejo konkurirati velikim intenzivnim kmetijskim gospodarstvom, zato je največja grožnja z vidika ohranjanja suhih travišč v projektnem podobmočju Kum opustitev rabe zemljišč.

Z akcijo C.2 se z zagotovitvijo uporabe pašne opreme, opreme za košnjo in opreme za transport živine prizadeva, da bi raba suhih travnikov postala ekonomsko uspešnejša in zato zanimiva za potencialne uporabnike zemljišč.

Cilj akcije C.2 na projektnem podobmočju Kum je zagotoviti ustrezno rabo in dolgoročno upravljanje na 50,00 ha površin habitatnega tipa Polnaravna suha travišča in grmiščne faze na karbonatnih tleh (*Festuco Brometalia*) (HT 6210*). Za namene dolgoročnega upravljanja bo kmetom zagotovljena brezplačna raba pašne opreme (10 km za pašo goveda), skupna brezplačna raba prikolice za prevoz živine (1 prikolica) in skupna brezplačna raba gorske kosilnice (1 kosilnica) in mulčerja (1 mulčer). Z zainteresiranimi kmeti bo sklenjen Sporazum o zagotavljanju dolgoročnega upravljanja površin, za obdobje 10 let po zaključku projekta.

Trenutno sta ustrezna raba in dolgoročno upravljanje skozi projektne aktivnosti zagotovljeni na 22,31 ha površin. Kartografski prikaz območij izvedbe akcije zagotavljanja dolgoročnega upravljanja suhih travišč na PPO Kum je prikazan v Prilogi 3: Karta prikaza območij izvedbe akcije odstranjevanja zarasti na PPO Kum

3.2.1 Pašna oprema

Preglednica 2: Pregled območij uporabe pašne opreme

Ime enote	Ograjena površina - drobnica (ha)	Obseg pašne površine – drobnica (m)	Ograjena površina – govedo (ha)	Obseg pašne površine – govedo (m)
K 002 Dolanc 2	1,12	550	/	/
K 003 Kreže 1	/	/	2,74	1100
K 008 Dolanc 1			1,7	700
Skupaj:	1,12	550	4,44	1800

Kartografski prikaz območij uporabe pašne opreme na PPO Kum je prikazan v Prilogi 4: Karta območja uporabe pašne opreme.

3.2.2 Kosilnice

Preglednica 3: Pregled območij uporabe gorske kosilnice in mulčerja

Ime enote	Skrbnik	Število uporabnikov	Košene površine – skupno (ha)
K 001 Smodiš 1	Milena Smodiš	1	0,47
K 001 Smodiš 2	Milena Smodiš	1	1,58
K 002 Dolanc 1	Vida Dolanc	1	1,01
K 002 Dolanc 2	Vida Dolanc	1	1,12
K 003 Kreže 1	Jože Kreže	1	2,74
K 003 Kreže 2	Jože Kreže	1	0,49
K 004 Rozman 1	Darinka Rozman	1	2,73
K 004 Rozman 2	Darinka Rozman	1	0,78
K 005 Starina 1	Franc Starina	1	2,24
K 006 Jamšek 2	Rado Jamšek	1	0,52
K 006 Jamšek 2	Rado Jamšek	1	1,9
K 007 Dolinšek 1	Janez Dolinšek	1	1,66
K 007 Dolinšek 2	Janez Dolinšek	1	1,02
K 007 Dolinšek 3	Janez Dolinšek	1	1,07
K 008 Dolanc 1	Marija Dolanc	1	1,7
K 008 Dolanc 2	Marija Dolanc	1	0,24
K 008 Dolanc 3	Marija Dolanc	1	1,04
Skupaj:			18,13

Kartografski prikaz območij uporabe gorskih kosilnic na PPO Kum je prikazan v Prilogi 5: Karta območja uporabe gorskih kosilnic in mulčerja.

3.2.3 Prikolica za prevoz živine

Preglednica 4: Pregled območij uporabe prikolice za prevoz živine

Ime enote	Skrbnik	Število uporabnikov	
K 001 Smodiš 1	Milena Smodiš	1	
K 001 Smodiš 2	Milena Smodiš	1	
K 002 Dolanc 1	Vida Dolanc	1	
K 003 Kreže 1	Jože Kreže	1	
K 003 Kreže 2	Jože Kreže	1	
K 004 Rozman 1	Darinka Rozman	1	
K 004 Rozman 2	Darinka Rozman	1	
K 005 Starina 1	Franc Starina	1	
K 006 Jamšek 2	Rado Jamšek	1	
K 007 Jamšek 1	Rado Jamšek	1	
K 007 Jamšek 2	Rado Jamšek	1	
K 007 Jamšek 3	Rado Jamšek	1	
K 008 Dolanc 1	Marija Dolanc	1	
K 008 Dolanc 3	Marija Dolanc	1	

Kartografski prikaz območij uporabe prikolic za prevoz živine na PPO Kum je prikazan v Prilogi 6: Karta pregleda območij uporabe prikolice za prevoz živine.

3.3 Akcija C.3 – obnova in vzdrževanje visokodebelnih travniških sadovnjakov

Cilj izvedbe akcije C.3 je obnova visokodebelnih travniških sadovnjakov.

Na podlagi pripravljanih akcij projekta smo določili primerna območja in ukrepe potrebne za izvedbo revitalizacije tradicionalnih travniških sadovnjakov na delih suhih travnišč, kjer je ta struktura habitatnega tipa nujno potrebna za trajno ohranjanje suhih travnišč. V okviru te akcije želimo pomladiti obstoječe tradicionalne sadovnjake (pomlajevalna zasaditev, pomladitvena rez) in posaditi nove sadovnjake na območjih, kjer so že uspevali v preteklosti in je njihova ponovna zasaditev ključnega pomena za obstoj suhih travnišč.

V okviru akcije bo z dosaditvijo manjkajočih dreves v vrzelih obnovljenih 5,00 ha obstoječih travniških sadovnjakov. Za izvedbo akcije na projektnem podobmočju Kum je predvidenih 300 sadik tradicionalnih starih sort sadnih dreves za visokodebelne travniške sadovnjake. Za vsako sadiko je predvidena tudi zaščitna oprema. Zaščitna oprema zajema:

- 1 × podzemna zaščitna košara pred glodavci (3 × pocinkana kovinska žičnata mreža, premer košare 40 cm, debelina žice 0,7 mm, s kovinsko zanko za lažjo namestitev na sadiko),
- 1 × kovinska žičnata mreža za nadzemno zaščito debel sadik pred objedanjem (višina 100 cm, dolžina 50 cm, debelina žice 0,9 mm, velikost okenc cca. 15 × 15 mm),
- 1 × oporna lesena palica (višina 2,5 m, debelina palice 6 cm),
- 3 × vrvice za pritrditev sadike na oporno palico (debeline vrvice 3 mm, posamezen kos vrvice je dolžine 40 cm).

Saditev sadik sadnih dreves bo potekala v treh saditvenih obdobjih. Prvo bo predvidoma novembra 2017, drugo v jeseni 2018 in zadnje v jeseni 2019. Zaradi specifičnosti terena in nadmorskih višin na projektnih podobmočjih, lahko, glede na vremenske razmere, pride do zamika ali prestavitve saditvene sezone, o čemer bo naročnik obvestil izvajalca, izvajalec pa se zavezuje tako določene roke dobave sadik upoštevati. Skladno s planom sadnje bo potekala tudi dobava sadik. Dobava sadik se zaključi najkasneje 1. novembra 2019.

Preglednica 5: Pregled območij izvedbe obnove in vzdrževanja travniških sadovnjakov

Ime enote	Število posajenih sadik (sadnja)	Površina novo zasajenih sadovnjakov (ha)	Površina obnovljenih sadovnjakov (ha)	Število obrezanih dreves
K 003 Kreže 2	20	/	0,2	9
K 004 Rozman 2	5	/	0,27	15
K 008 Dolanc 2	18	/	0,24	50
Skupaj:	43	/	0,71	74

Kartografski prikaz območij izvedbe obnove in vzdrževanja travniških sadovnjakov na PPO Kum je prikazan v Prilogi 7: Karta pregleda območij izvedbe obnove in vzdrževanja travniških sadovnjakov.

3.4 Akcija C.5 – načrti kmetij

Na podlagi pripravljanih ukrepov A.1, A.2 in A.3 bodo za 10 kmetij na projektnem podobmočju Kum, pripravljeni načrti gospodarjenja kmetijskega gospodarstva z namenom izboljšanja suhih travnišč.

Načrti bodo vsebovali analize sedanjega stanja kmetijskih gospodarstev in predvsem strategijo upravljanja in razvoja v naslednjih 10 letih pri čemer bo posebna pozornost namenjena upravljanju suhih travnikov. Strategije upravljanja in razvoja, ki bodo vzpostavljene skupaj z lastniki, bodo poleg izboljšanja stanja upravljanja suhih travnišč služile tudi izboljšanju splošne gospodarske perspektive kmetijstva na projektnih pod-območjih, predvsem na način ciljnega razvoja potenciala kmetijskih gospodarstev vključenih v projekt. Pri pripravi načrtov bo prednost namenjena področjem, na katerih bodo izvedeni ukrepi C.1, C.2 in C.3. V okviru priprave načrta bo vzpostavljeno tesno sodelovanje z lastnikom ali upravljavcem zemljišča, ki bo intenzivno vključen v pripravo načrta. S sodelovanjem pri izvajanju načrtov za svoja kmetijska gospodarstva se bodo lastniki ali upravljavci kmetijskih gospodarstev zavezali, da bodo svoje površine upravljali v skladu z naravovarstvenimi smernicami, pripravljenimi v akciji A.2. Vsak kmet, ki bo vključen v to akcijo, bo s KGZ Ptuj podpisal sporazum o spoštovanju vsebine načrta upravljanja kmetij. Ta sporazum bo predpogoj, da se kmetija pridruži temu ukrepu.

Akcija bo potekala v obdobju od začetka oktobra 2017 do konca septembra 2020.

Preglednica 6: Pregled kmetij vključenih v akcijo izdelave načrta kmetij

Ime kmetije	Nosilec KGM MID	Skupna površina travniških površin na KGM MID (ha)	Pašna površina (ha)	Košna površina (ha)	Površina visokodebelnih sadovnjakov (ha)
K_001_Smodiš	100481594	2,05	/	1,75	/
K_002_Dolanc	100484491	2,13	1,12	1,01	/
K_003_Kreže	100775473	3,23	2,74	3,23	0,2
K_004_Rozman	100483113	3,51	/	2,18	0,27
K_005_Starina	100294082	2,24	/	2,22	/
K_006_Jamšek	100338118	2,42	/	1,8	/
K_007_Dolinšek	100276369	3,75	/	3,75	/
K_008_Dolanc	100294142	2,98	/	2,2	0,24

Kartografski prikaz kmetij vključenih v akcijo izdelave načrta kmetij na PPO Kum je prikazan v Prilogi 8: Karta kmetij vključenih v akcijo izdelave načrta kmetij.

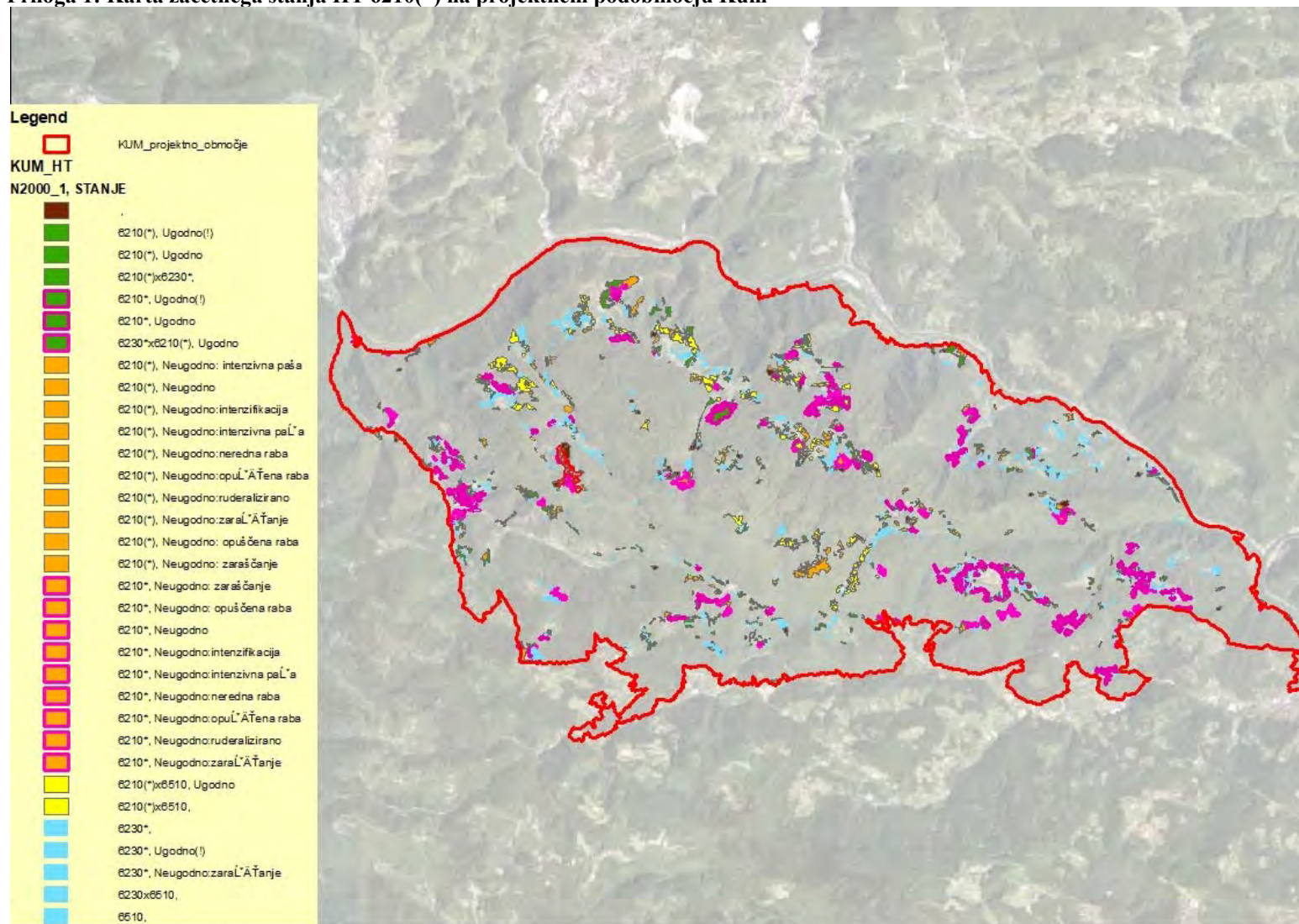
LITERATURA IN VIRI

- Golob A. 2004. Poročilo o določitvi habitatnih tipov gozdov v skladu s habitatnim priročnikom EU za nacionalni seznam območij, ki so v interesu skupnosti ter usmeritve za njihovo ohranjanje v gozdnogospodarskih načrtih. Ljubljana, MOPE, 152 str.
- Conacija območij Natura 2000, 2016. Interni delovni pripomoček Zavoda RS za varstvo narave. (Cone so bile izdelane na način, ki je opisan v članku: »Petkovšek M., 2007. Conacija območij Natura 2000 v Sloveniji. Varstvo narave 20. Zavod RS za varstvo narave, Ljubljana, 19-34«).
- Božič, L. 2003. Mednarodno pomembna območja za ptice v Sloveniji. 2, Predlogi posebnih zaščitnih območij (SPA) v Sloveniji. Ljubljana, DOPPS – Birdlife Slovenija.
- Program upravljanja območij Natura 2000 (2015-2020). 30 str. + priloge.
- Vrček D. 2006. Usmeritve za ohranjanje ali vzpostavitev ugodnega stanja vrst in habitatnih tipov v območjih Natura 2000 v Sloveniji. Delovno gradivo. Ljubljana, 104 str.
- Golob A., Skudnik M. 2007. Priročnik o vrstah Natura 2000, ki so povezane z gozdom. Gozdarski inštitut Slovenije, 88 str.
- Strokovna gradiva za poročilo po 12. členu Direktive o pticah za obdobje 1.1.2005-31.12.2007 za Republiko Slovenijo. Tretjič dopolnjen osnutek strokovnega gradiva. Zavod RS za varstvo narave, januar 2009, 33 str., digitalne priloge (3).
- Čelik T., Verovnik R., Rebeušek F., Gomboc S. & Lasan M., 2004. Strokovna izhodišča za vzpostavljanje omrežja NATURA 2000: Metulji (Lepidoptera). Končno poročilo. Biološki inštitut Jovana Hadžija ZRC SAZU, Novi trg 2, SI – 1000 Ljubljana. 297 str., digitalne priloge. Naročnik: Ministrstvo za okolje, prostor in energijo, ARSO, Ljubljana.
- Čelik T., Verovnik R., Gomboc S. & Lasan M., 2005. NATURA 2000 v Sloveniji. Metulji. Ljubljana: založba ZRC, ZRC SAZU, 2005.
- Škornik S., Ivajnsič. D., Špur N., Otopal J., Bakan B., Paušič I., 2016. Poročilo o popisu začetnega stanja ciljnih habitatnih tipov. Projekt Life to Grasslands, LIFE Narava in biodiverziteta, LIFE14 NAT/SI/000005. Končno poročilo.
- Škornik S. 2016. Ekstenzivna travišča v celinski Sloveniji: srednjeevropski z orhidejami bogati polsuhi travniki. Naše travinje, številka 10: str. 25–27.
- Zbirka podatkov Zavoda RS za varstvo narave (2016).
- Zbirka podatkov Zavoda za gozdove Slovenije – gozdna maska, površine v zaraščanju (2016).
- Zbirka podatkov Ministrstva za okolje in prostor – namenska raba prostora (2016).
- Kaligarič M., Trčak B., 2004. Polnaravna suha travišča in grmiščne faze na karbonatnih tleh (Festuco-Brometalia) (* pomembna rastišča kukavičevk) (EU_6210(*)). Opredelitev območij evropsko pomembnih negozdnih habitatnih tipov s pomočjo razširjenosti značilnih rastlinskih vrst. Končno poročilo. Naročnik: MOPE, Ljubljana. Center za kartografijo favne in flore, Miklavž na Dravskem polju. Str. 210-218.
- Strokovne podlage za upravljanje habitatnega tipa polnaravna suha travišča in grmiščne faze na karbonatnih tleh (* pomembna rastišča kukavičevk (EU_6210*)) na projektnem podobmočju Haloze. 2017. Ljubljana, Projekt Life to Grasslands (interno gradivo; januar 2017).
- Naravovarstvena izhodišča za upravljanje suhih travišč na projektnih podobmočjih projekta LIFE TO GRASSLANDS: POO HALOZE. 2017. Ljubljana, Projekt LIFE TO GRASSLANDS (interno gradivo; januar 2017).

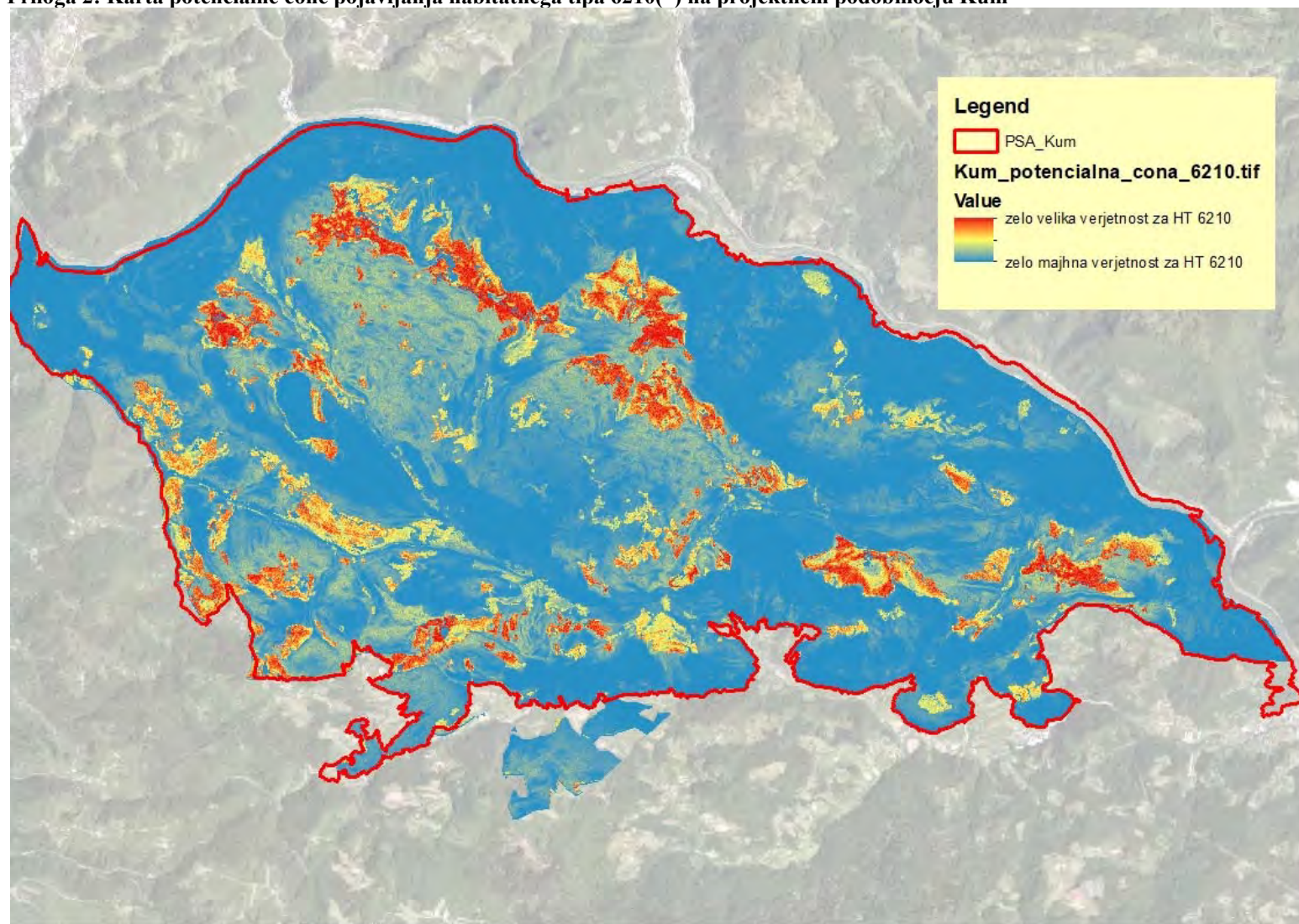
Škornik S., Ivajnšič D., Špur N., Otopal J., Bakan B., Paušič I., 2016. Poročilo o popisu začetnega stanja ciljnih habitatnih tipov – 1. sklop. Maribor, Fakulteta za naravoslovje in matematiko Univerze v Mariboru, Oddelek za biologijo, 142 str.

PRILOGE

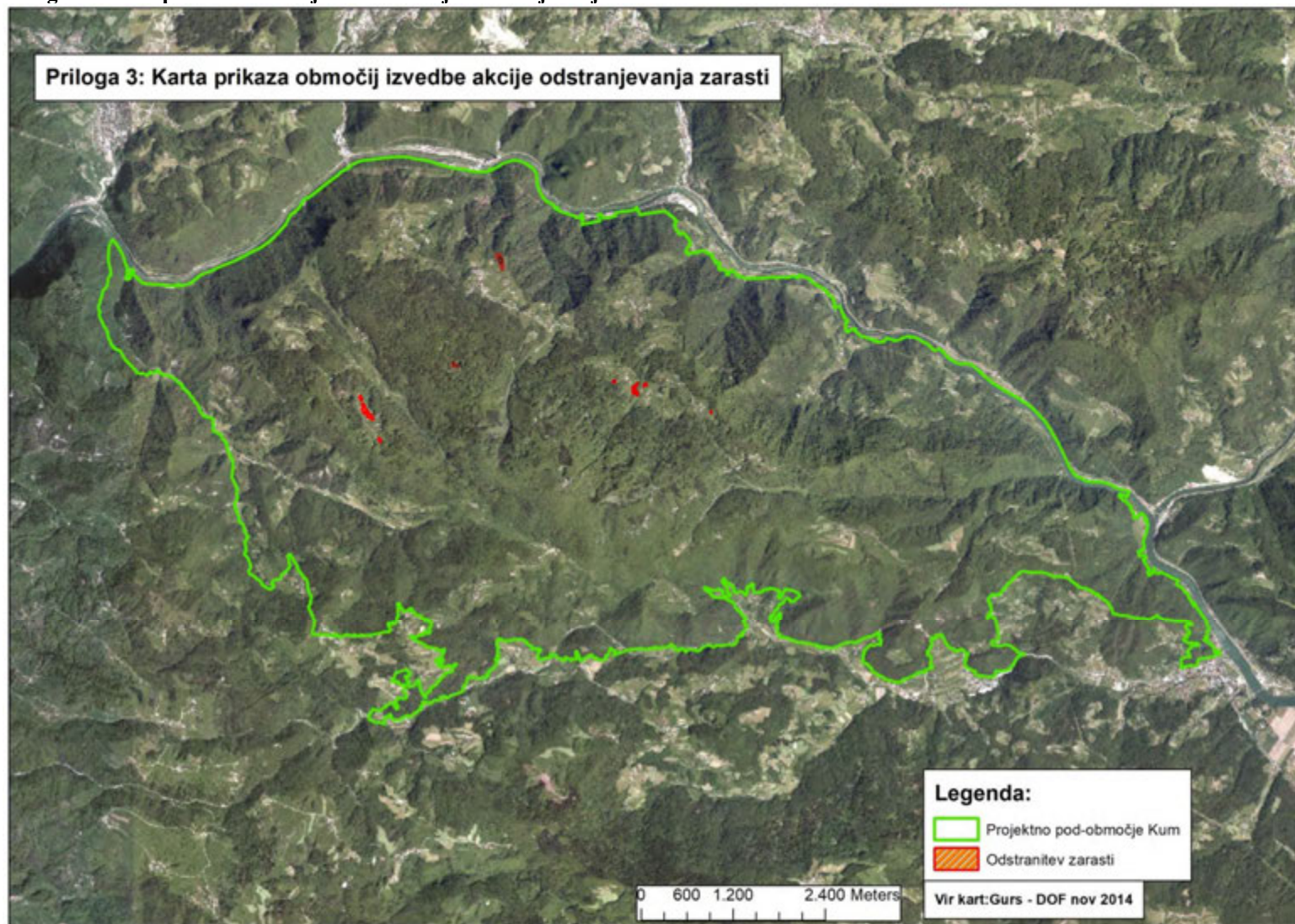
Priloga 1: Karta začetnega stanja HT 6210(*) na projektnem podobmočju Kum

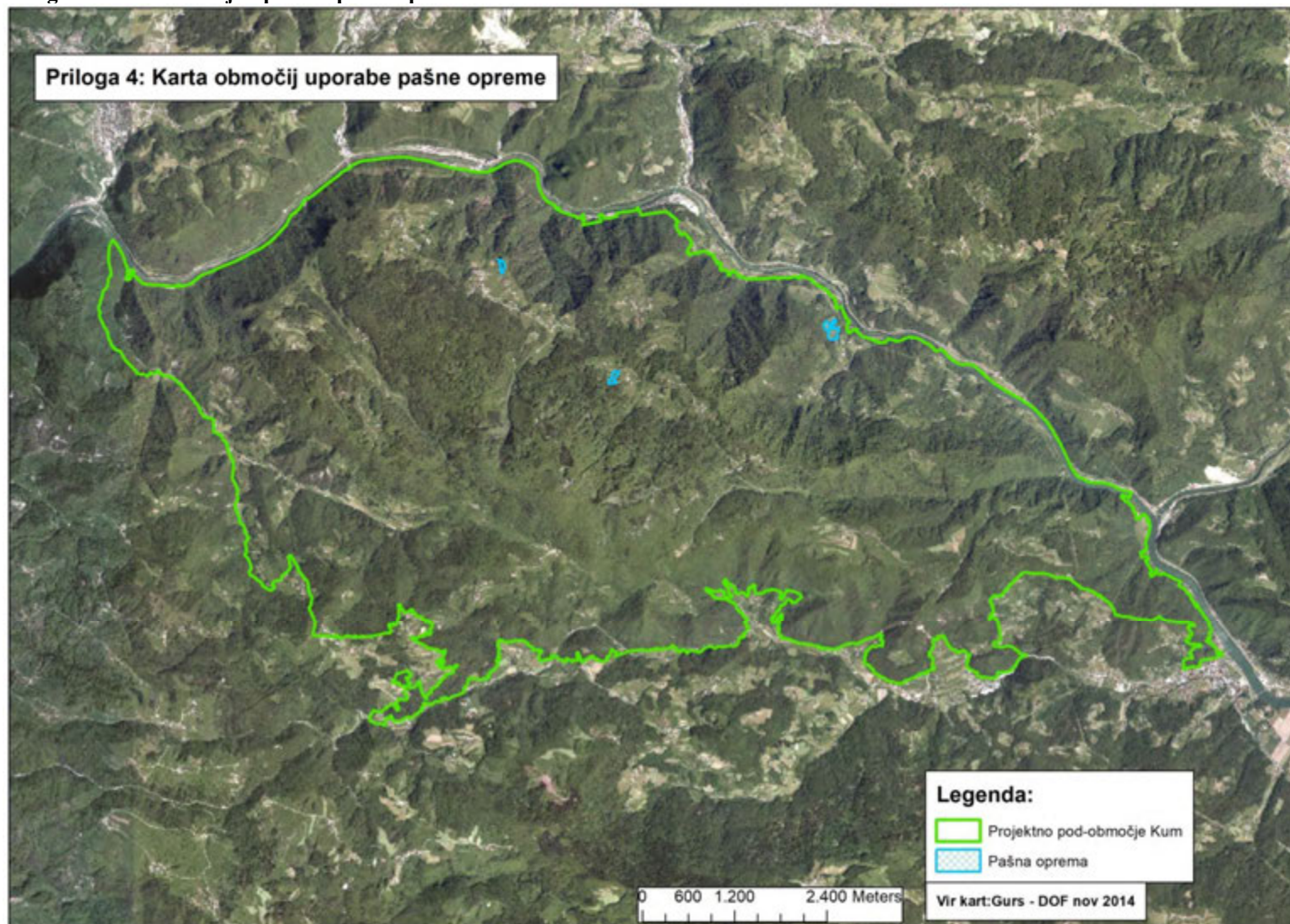
Priloga 2: Karta potencialne cone pojavljanja habitatnega tipa 6210(*) na projektnem podobmočju Kum

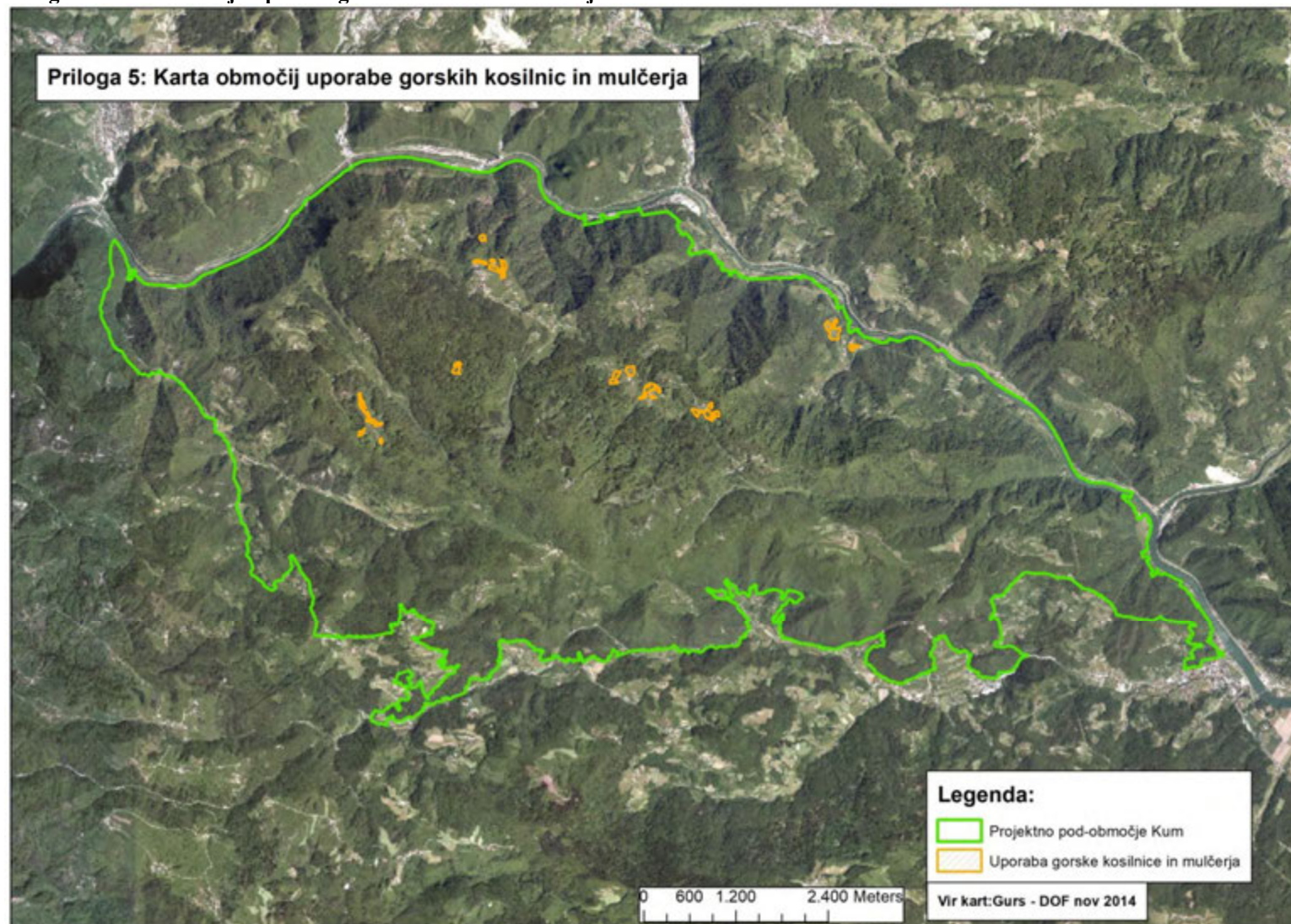
Priloga 3: Karta prikaza območij izvedbe akcije odstranjevanja zarasti na PPO Kum

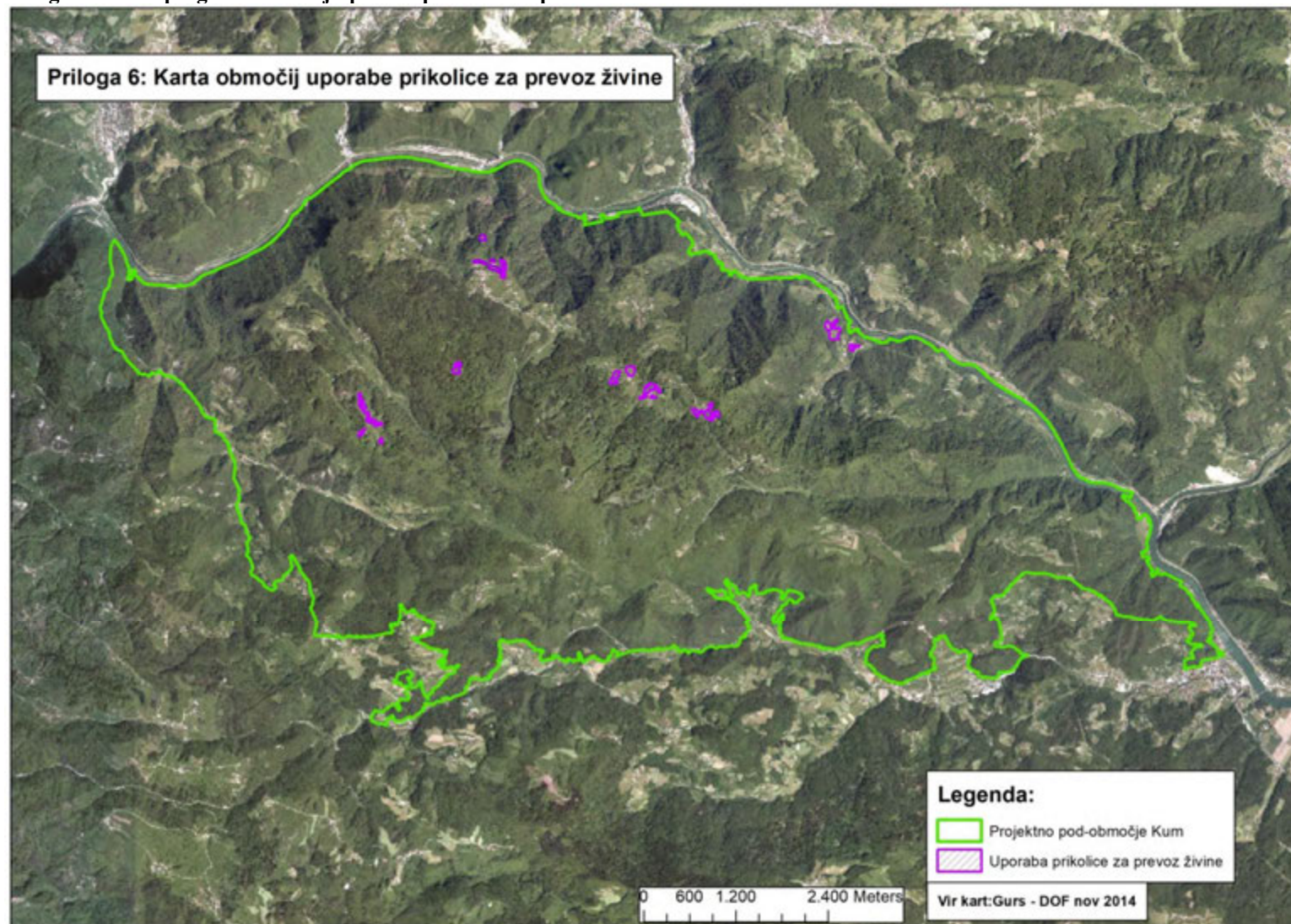
Priloga 4: Karta območja uporabe pašne opreme

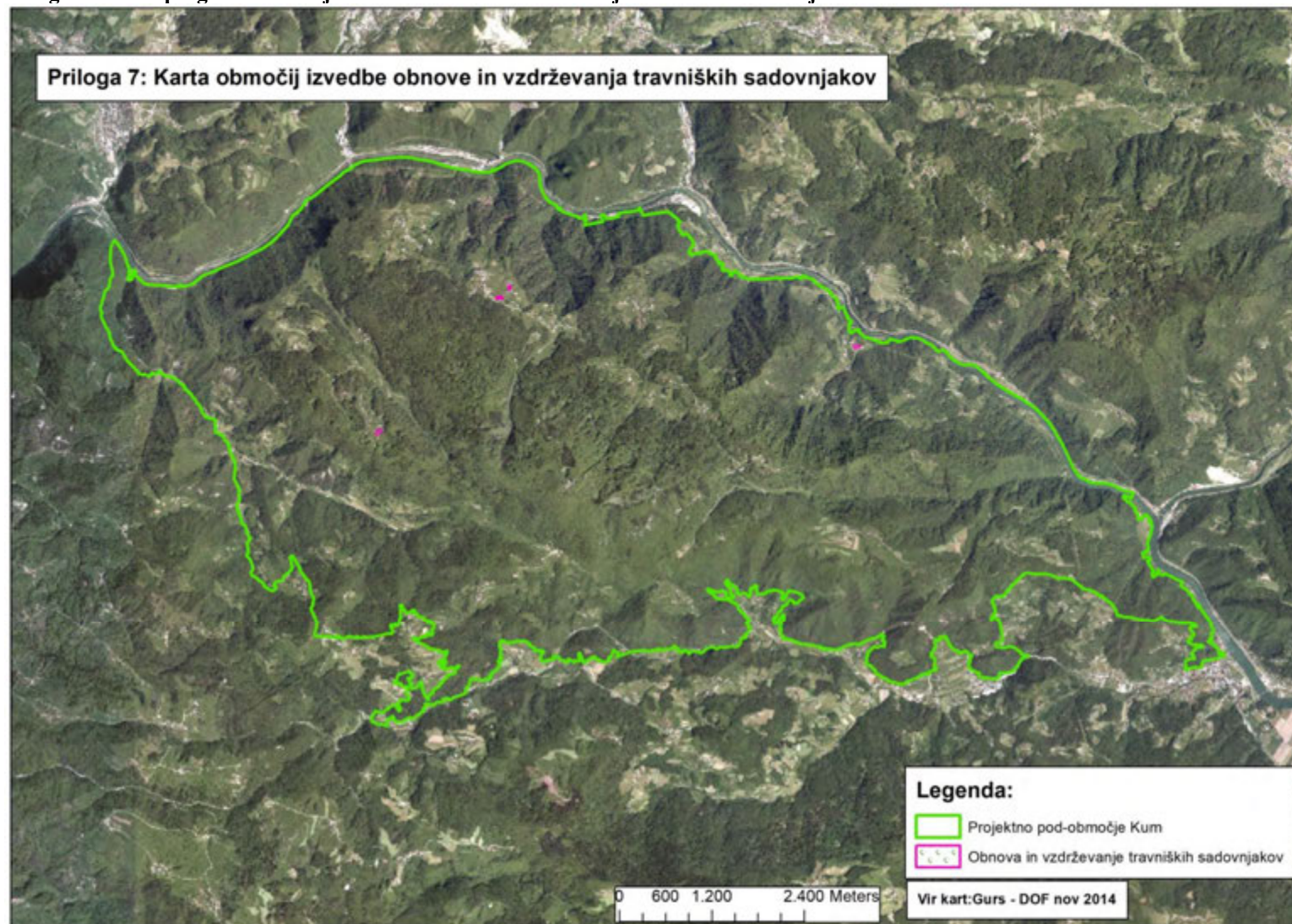
Priloga 5: Karta območja uporabe gorskih kosilnic in mulčerja

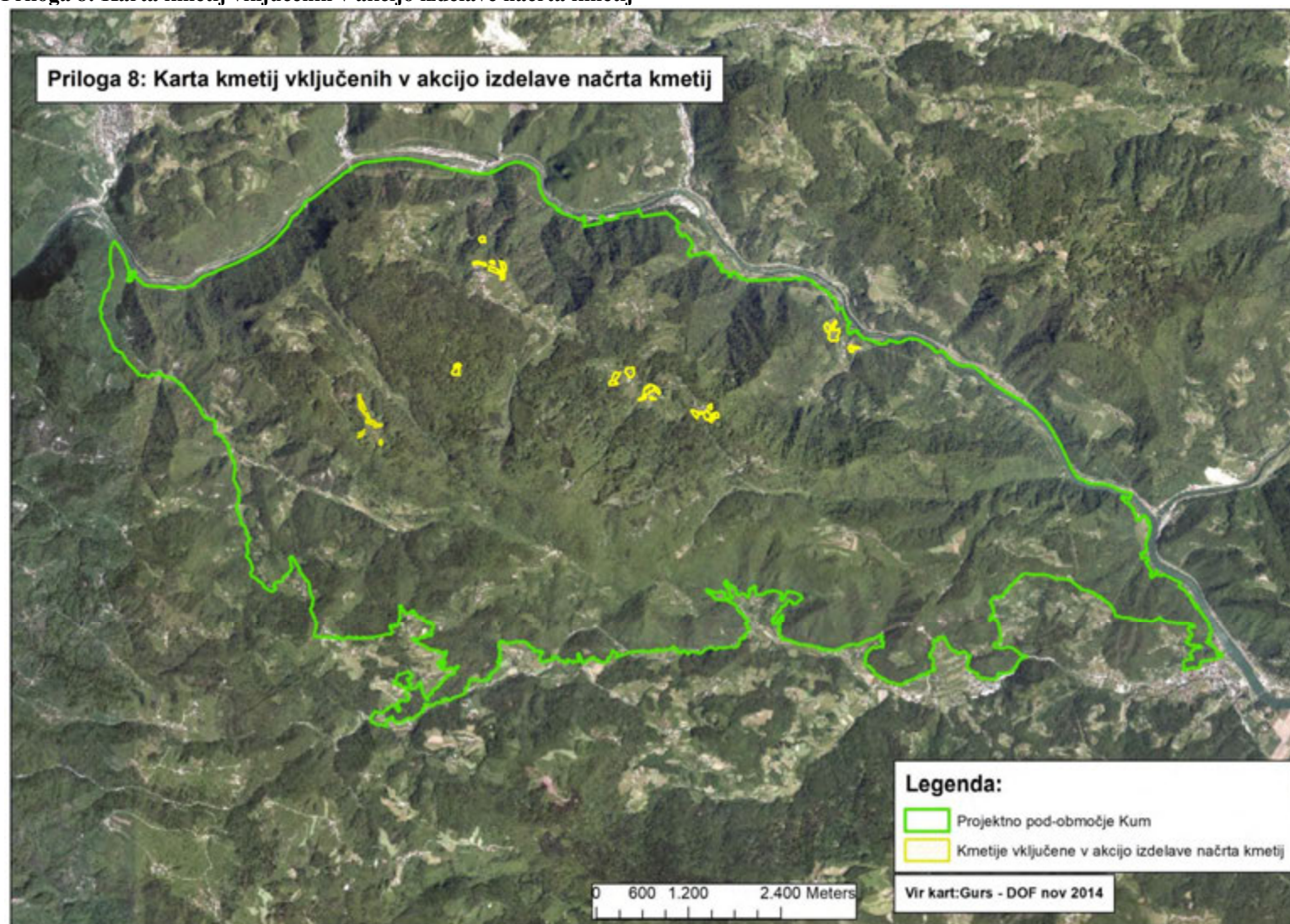
Priloga 6: Karta pregleda območij uporabe prikolice za prevoz živine

Priloga 7: Karta pregleda območij izvedbe obnove in vzdrževanja travniških sadošnjakov

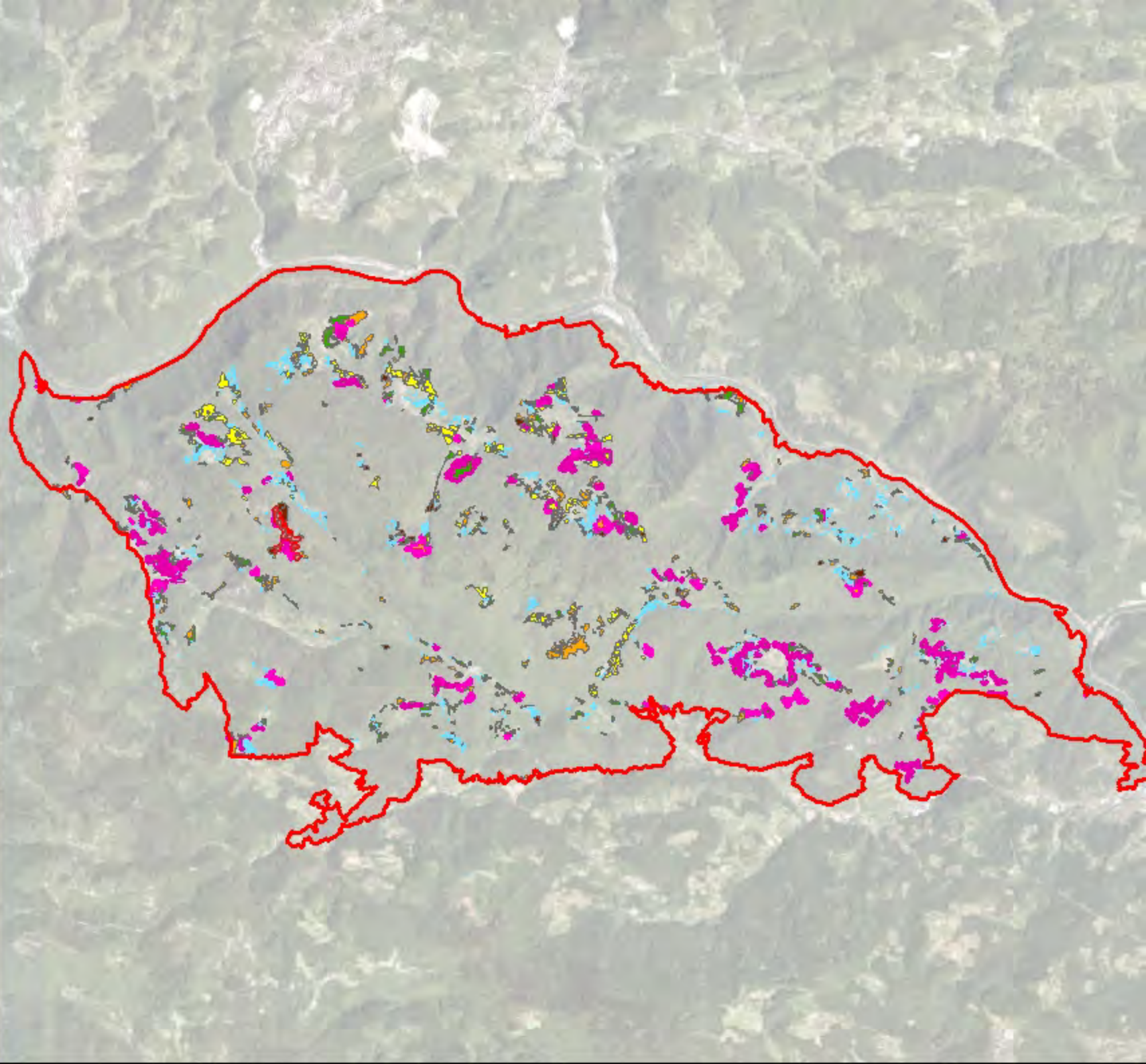
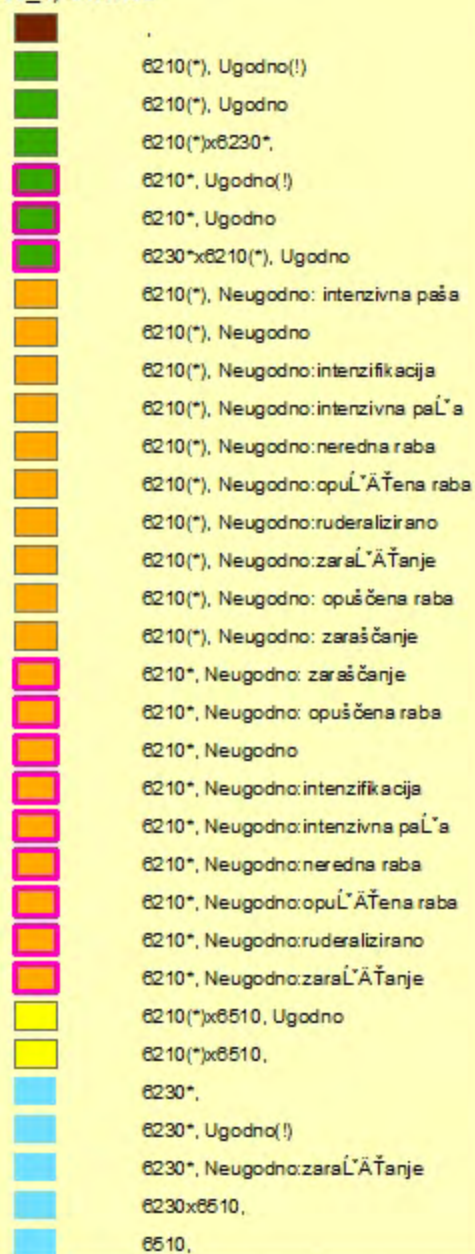
Priloga 8: Karta kmetij vključenih v akcijo izdelave načrta kmetij

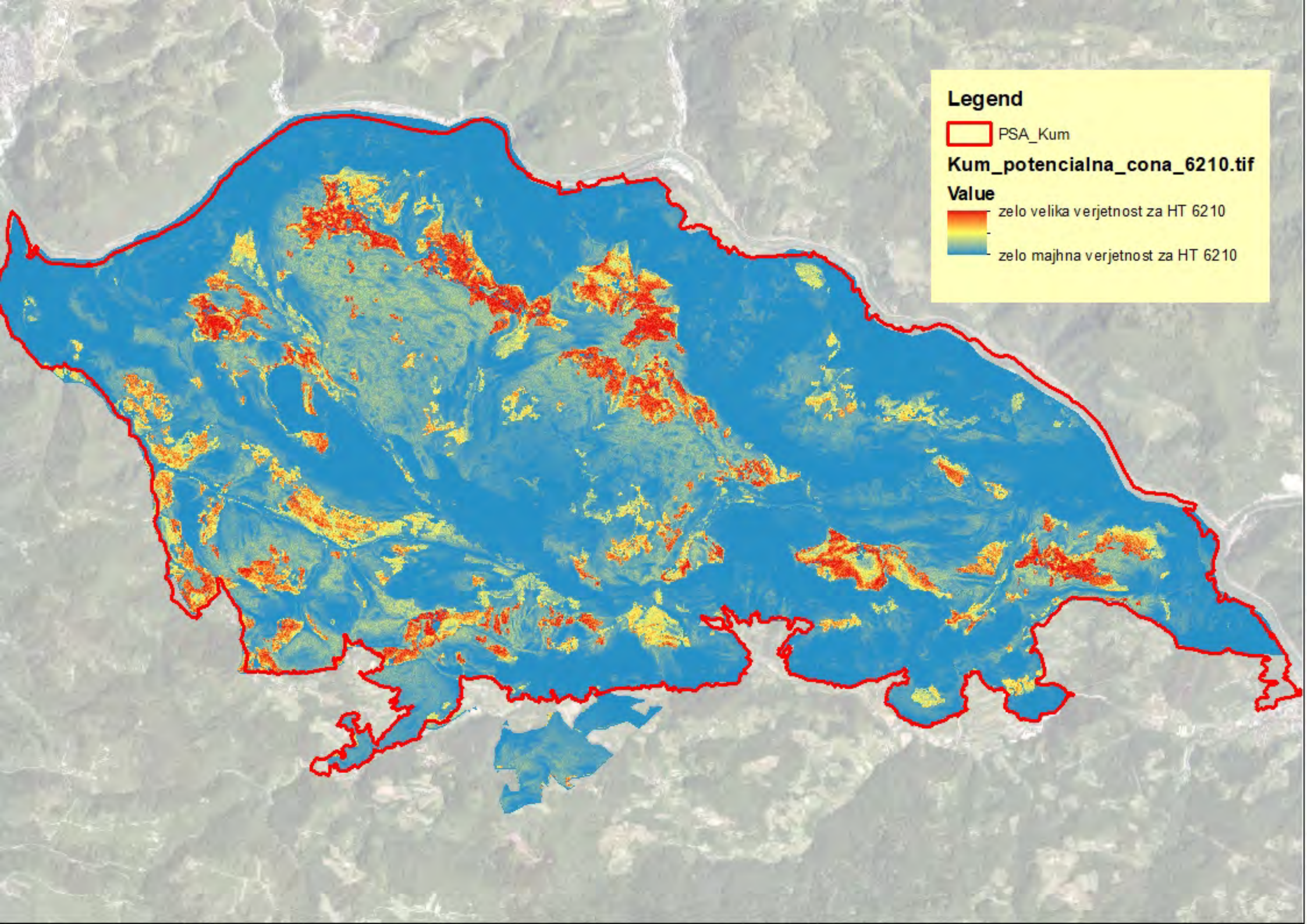

Legend

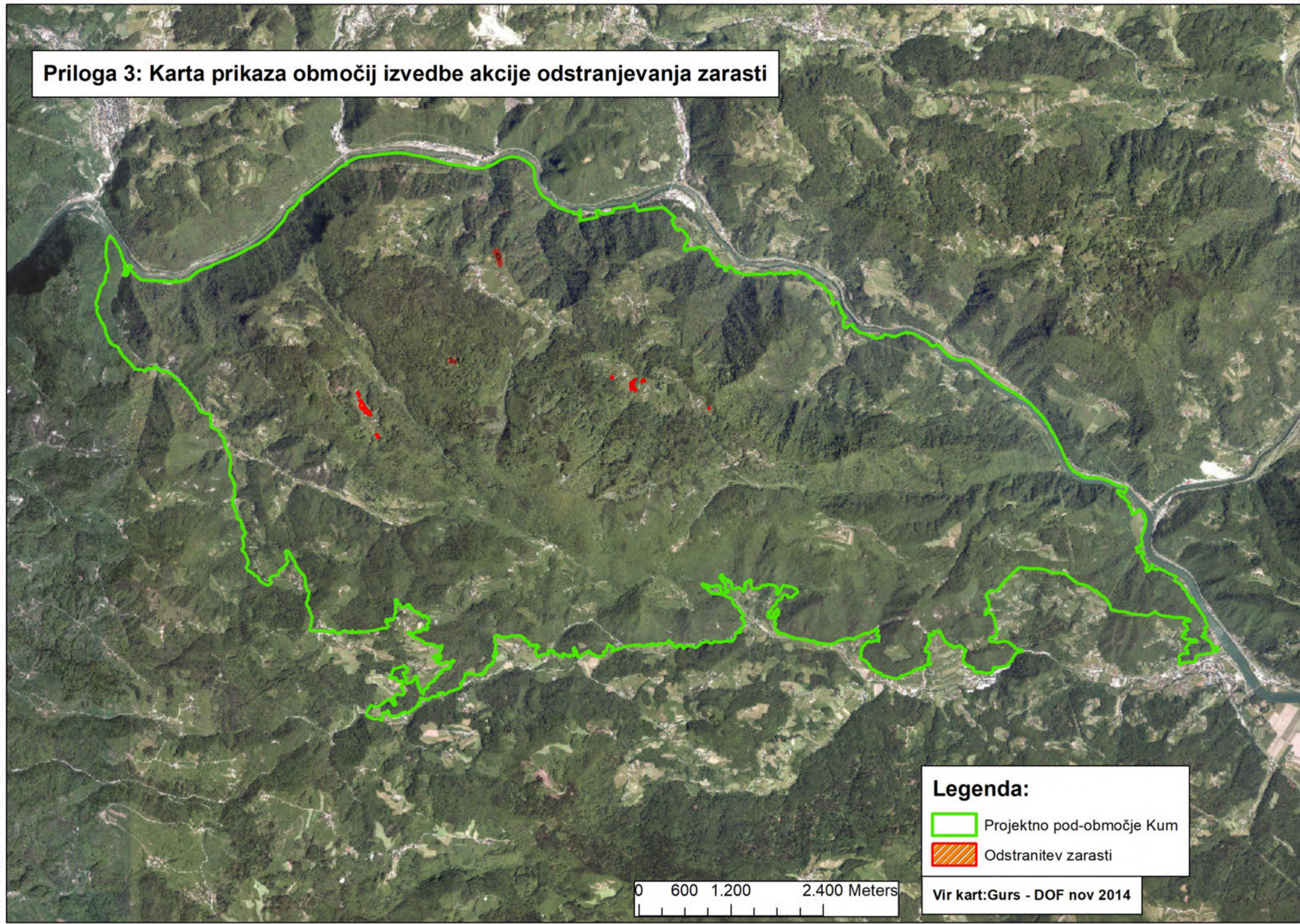
KUM HT

N2000_1, STANJE

Priloga 3: Karta prikaza območij izvedbe akcije odstranjevanja zarasti

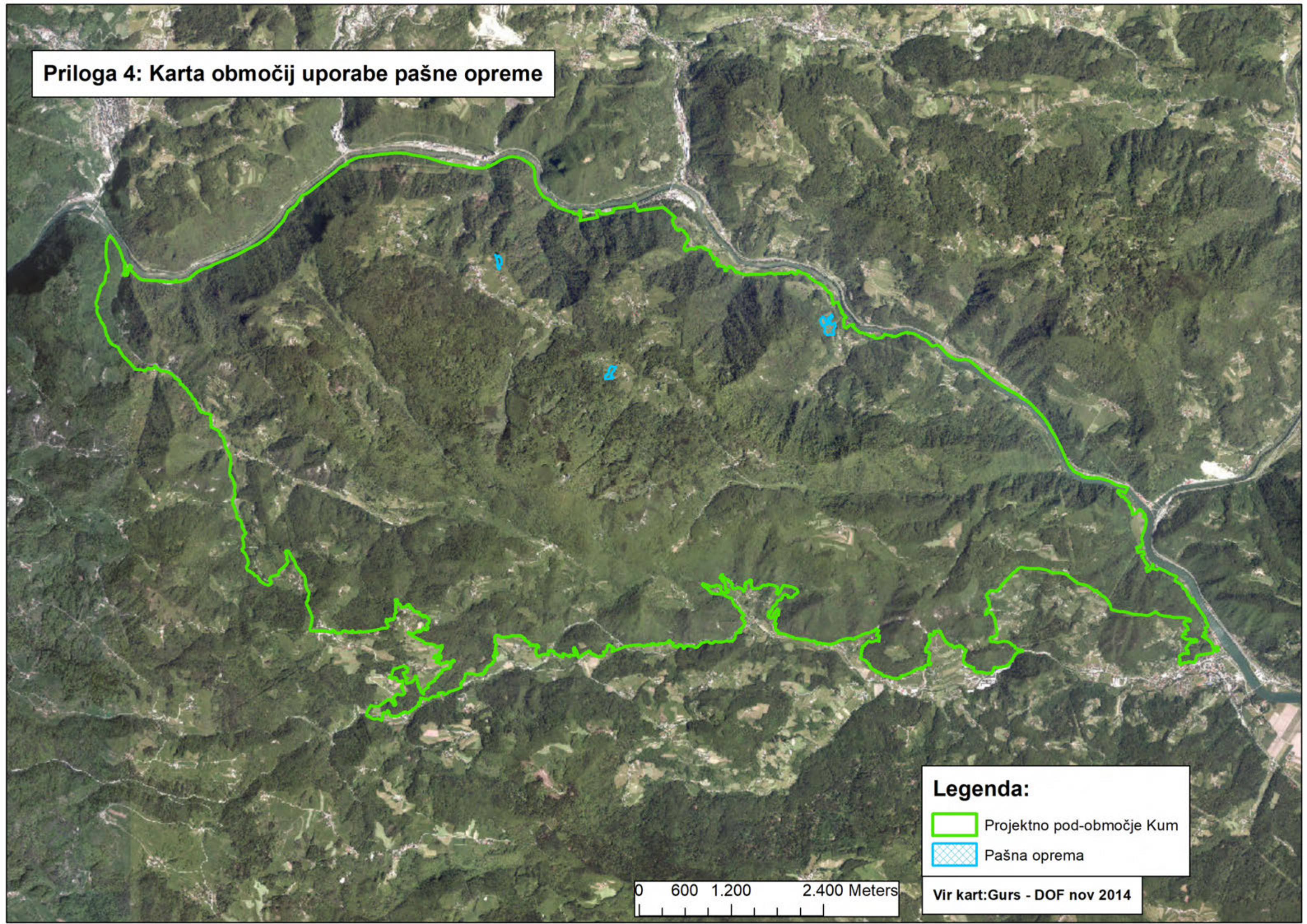
Legenda:

- Projektno pod-območje Kum
- Odstranitev zarasti

0 600 1.200 2.400 Meters

Vir kart: Gurs - DOF nov 2014

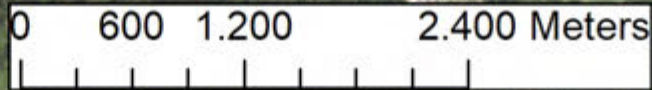
Priloga 4: Karta območij uporabe pašne opreme

Legenda:

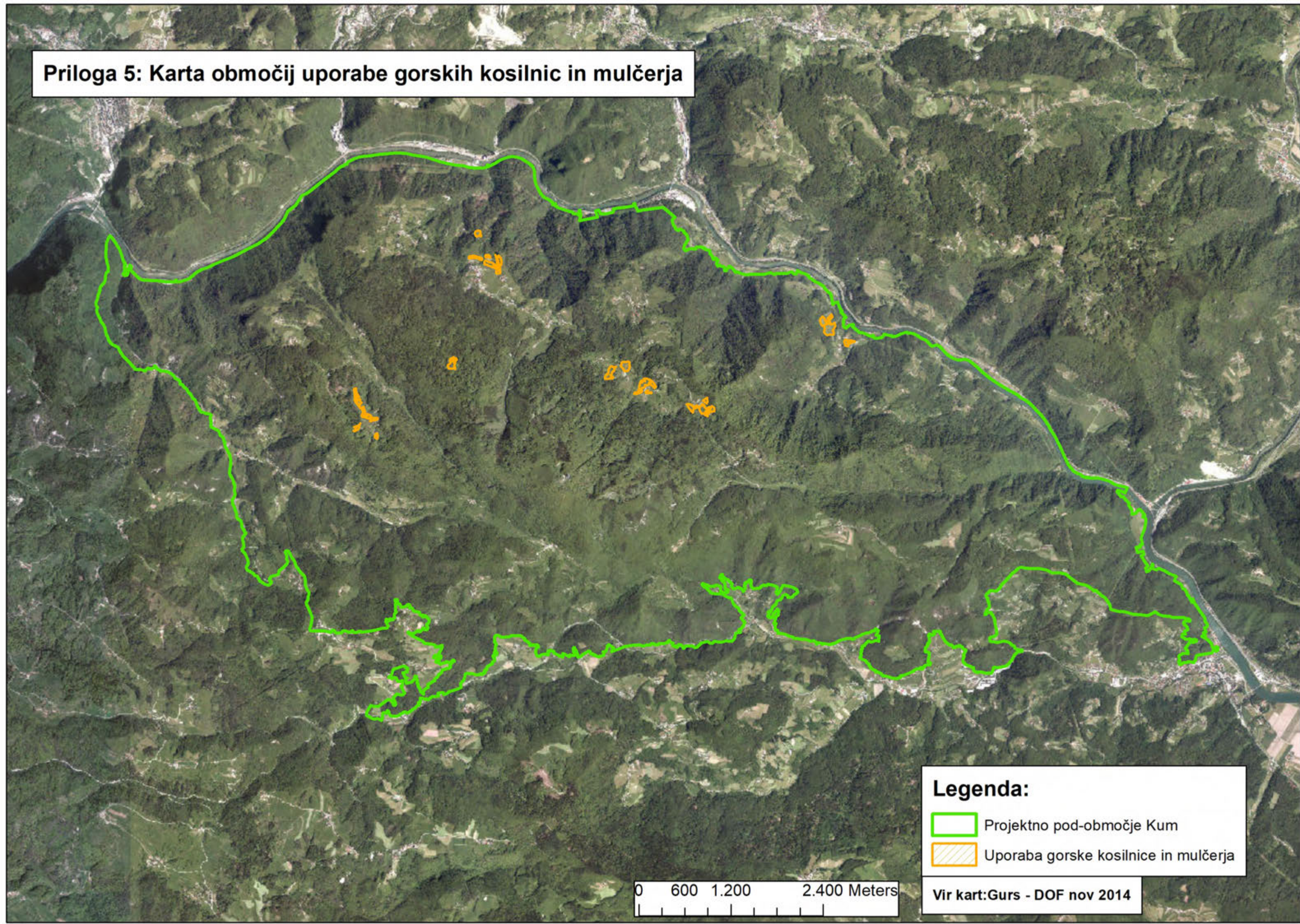
 Projektno pod-območje Kum

 Pašna oprema

Vir kart:Gurs - DOF nov 2014

Priloga 5: Karta območij uporabe gorskih kosilnic in mulčerja

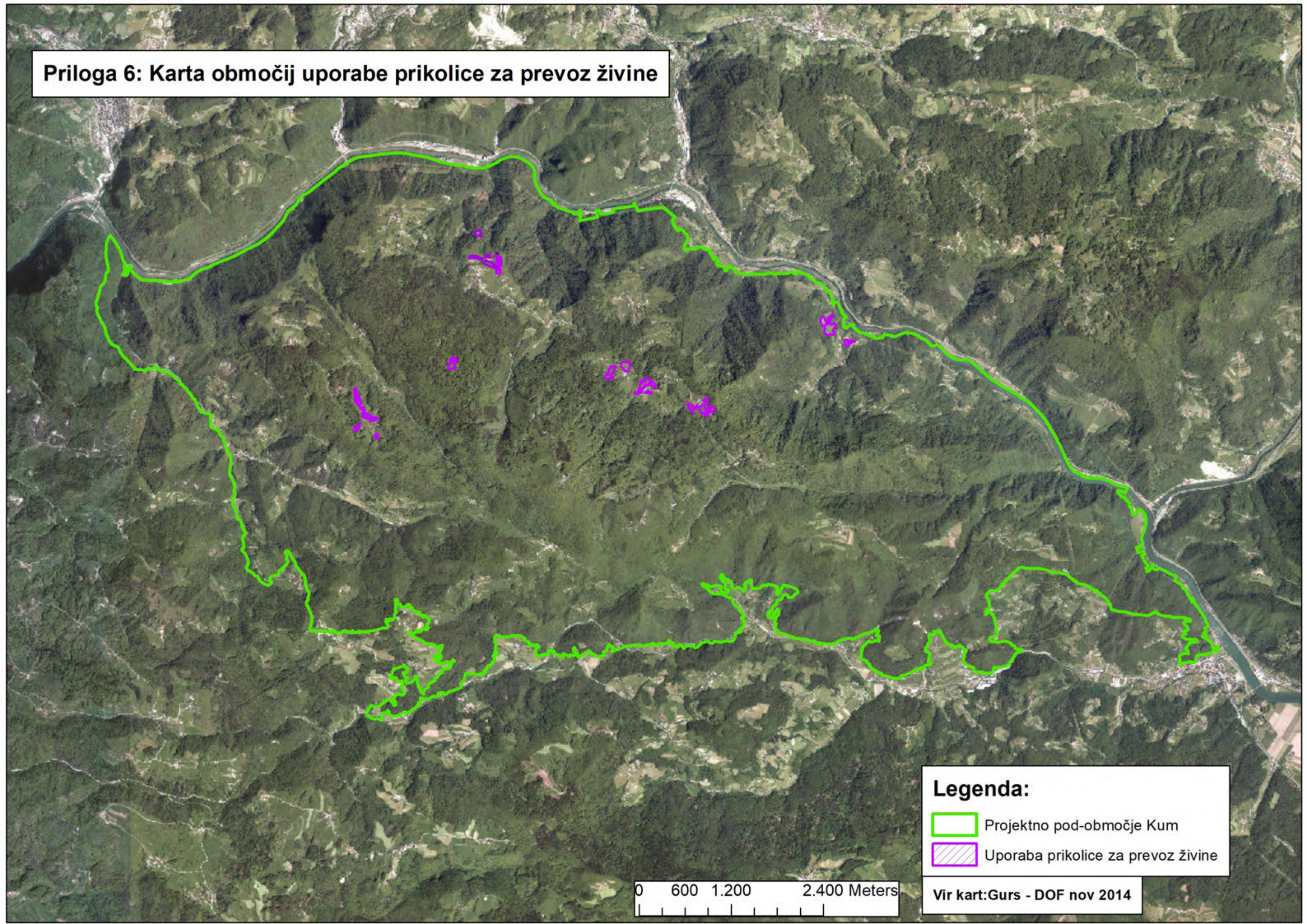
Legenda:

- Projektno pod-območje Kum
- Uporaba gorske kosilnice in mulčerja

0 600 1.200 2.400 Meters

Vir kart: Gurs - DOF nov 2014

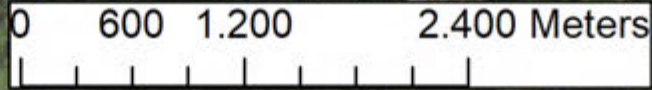
Priloga 6: Karta območij uporabe prikolice za prevoz živine

Legenda:

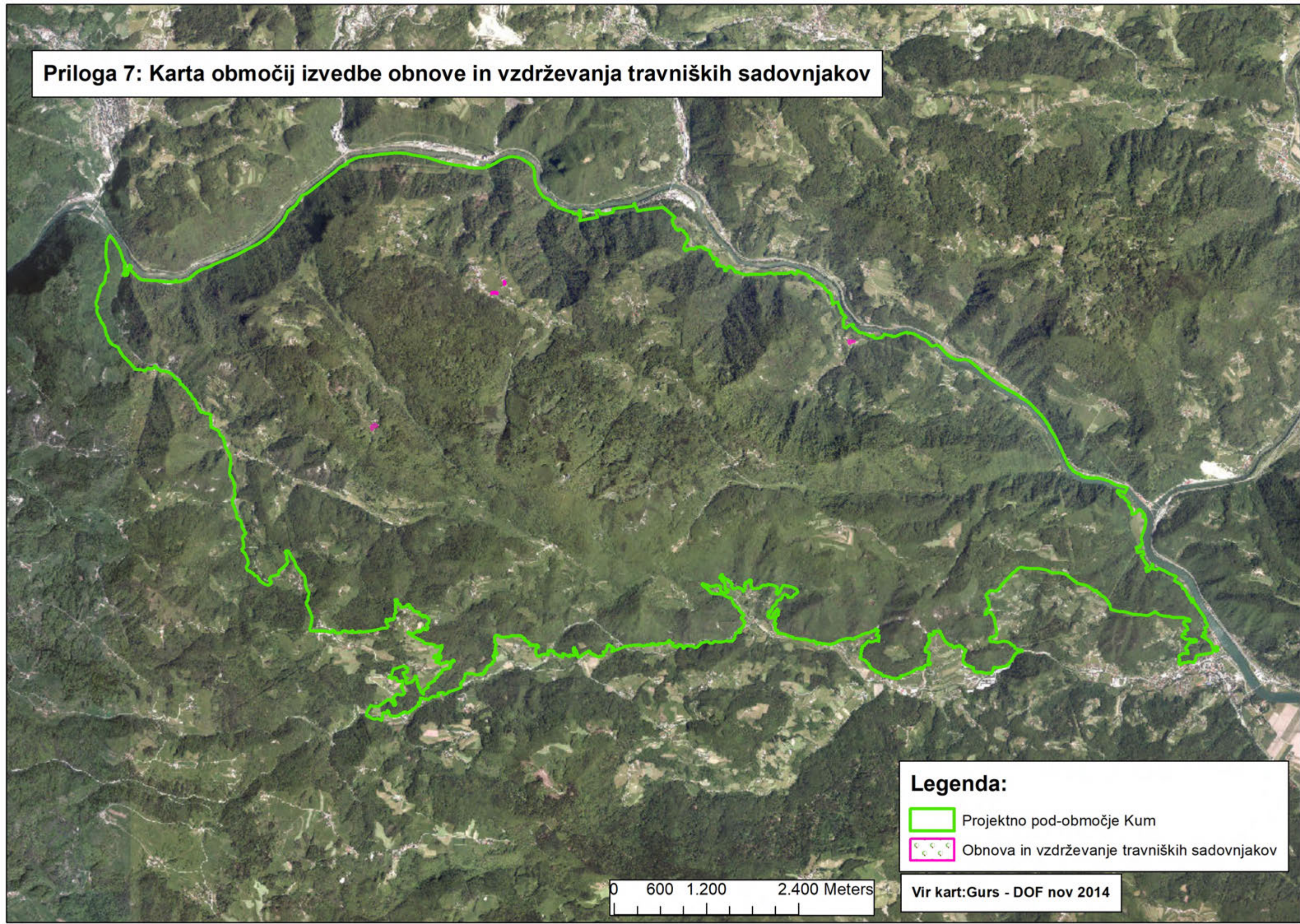
 Projektno pod-območje Kum

 Uporaba prikolice za prevoz živine

Vir kart:Gurs - DOF nov 2014

Priloga 7: Karta območij izvedbe obnove in vzdrževanja travniških sadovnjakov

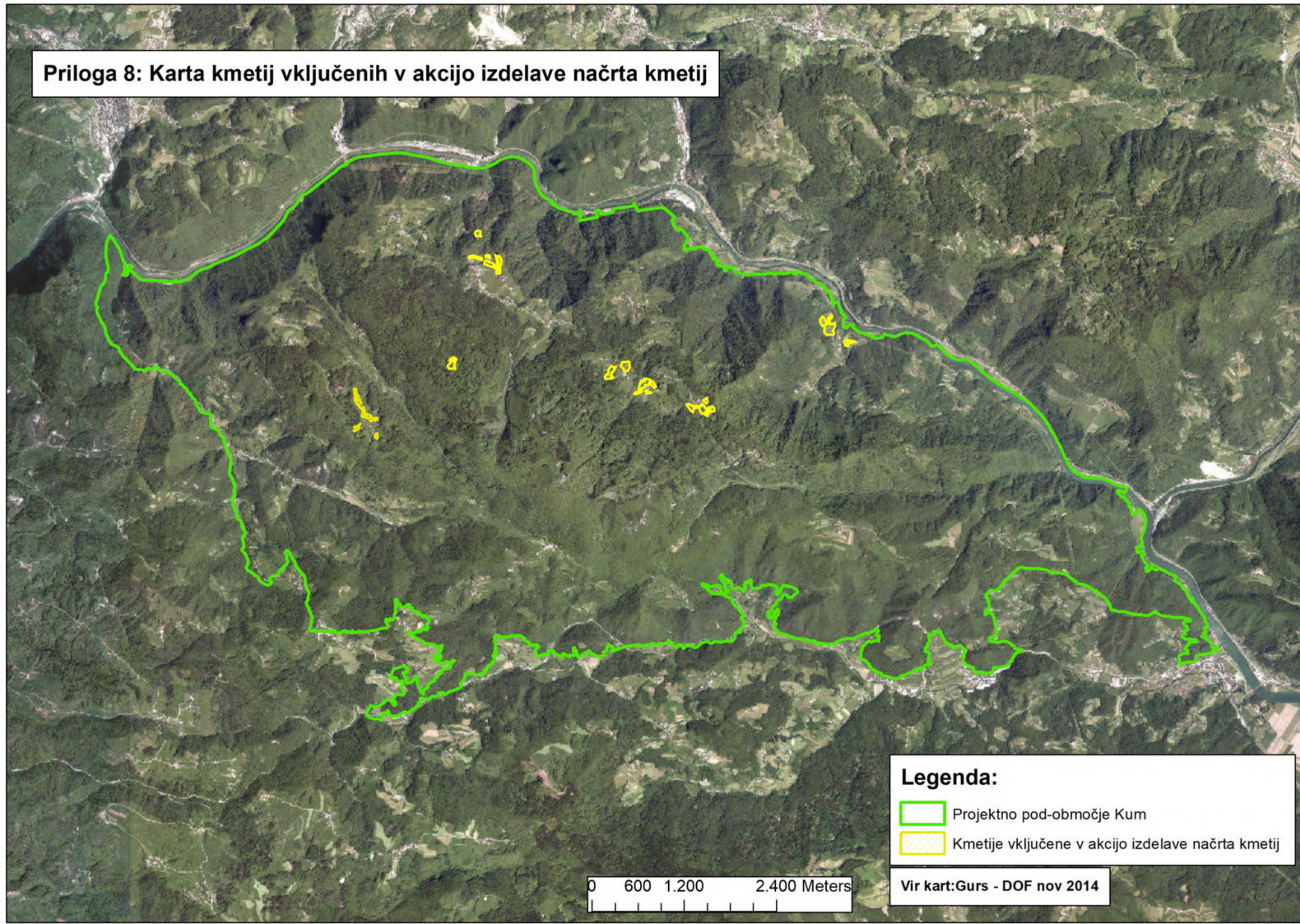
Legenda:

- Projektno pod-območje Kum
- Obnova in vzdrževanje travniških sadovnjakov

0 600 1.200 2.400 Meters

Vir kart: Gurs - DOF nov 2014

Priloga 8: Karta kmetij vključenih v akcijo izdelave načrta kmetij

Legenda:

- Projektno pod-območje Kum
- Kmetije vključene v akcijo izdelave načrta kmetij

0 600 1.200 2.400 Meters

Vir kart: Gurs - DOF nov 2014

